

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І ПРАВО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Право»

галузь знань 08 «Право»

спеціальність 081 «Право»

денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 341:339(07)

М58

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н. ПОЛЩУК

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол №__ від «__» _____ 2026 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права
_____ Л.Л. КОВАЛЬСЬКА

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права ЛНТУ, протокол № _____ від «__» _____ 2026 року.

Завідувач кафедри права _____ В.В. АНІЩУК

Укладач: _____ О.А. ГАНИЧ, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЛНТУ.

Рецензент: _____ В.В. АНІЩУК, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права ЛНТУ.

Відповідальна за випуск: _____ О.А. ГАНИЧ, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЛНТУ.

М58 **Міжнародне право і право Європейського Союзу** [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освітньої програми «Право» галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право денної та заочн. форм навчання / уклад. О.А. ГАНИЧ. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 55 с.

Видання містить методичні вказівки до виконання самостійної роботи відповідно до програми курсу «Міжнародне право і право Європейського Союзу», а також завдання для самостійного опрацювання, вимоги і рекомендації до виконання тестових завдань, вимоги до індивідуального завдання студентів, перелік питань до заліку та екзамену, нормативно-правові акти та спеціальну літературу.

© ГАНИЧ О.А., 2026

ЗМІСТ

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ».....	4
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА (III семестр).....	7
ВИМОГИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	13
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	14
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА (IV семестр).....	17
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	23
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ І ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ.....	26
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ.....	39
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	42
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	50

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Мета вивчення дисципліни «Міжнародне право і право Європейського Союзу» – Ознайомлення студентів з особливостями, основними поняттями, інститутами та галузями сучасного міжнародного публічного права; надання знань основних положень права Європейського Союзу.

Основні завдання даного курсу полягають у формуванні у студентів: певних загальнотеоретичних знань про міжнародне публічне та приватне право; навичок роботи з міжнародними договорами, іншими міжнародними актами, справами міжнародних арбітражів; спроможності надавати оцінку сучасним міждержавним відносинам у світлі міжнародного права, особливо в контексті євроінтеграційних прагнень України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати**: основні тенденції розвитку сучасного міжнародного права; основні компоненти міждержавної системи; джерела міжнародного публічного права; джерела міжнародного приватного права; основні принципи міжнародного публічного права; особливості співвідношення міжнародного і національного права; загальну характеристику суб'єктів міжнародного публічного права; галузі нормативного регулювання міжнародного права.

Студент повинен **вміти**: користуватися міжнародно-правовими джерелами; застосовувати положення міжнародних договорів з участю України; тлумачити норми міжнародних договорів України з метою розв'язання спірних правових ситуацій, що виникають у процесі міжнародного спілкування; характеризувати національне законодавство з точки зору його відповідності міжнародному праву; визначати основні тенденції розвитку сучасного міжнародного права та права Європейського Союзу.

Комунікація: студенти повинні доносити до фахівців у сфері права і іншої аудиторії правничу інформацію, проблеми, що існують у правозастосовній діяльності, застосовувати власний досвід та аргументацію; збирати, інтерпретувати та застосовувати дані, отриманні під час опанування дисципліни.

Відповідальність та автономія: студенти повинні бути спроможні формувати власні судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; мати здатність продовжувати навчання зі значним ступенем автономії.

Основною метою самостійної роботи студентів є більш глибоке, всебічне оволодіння матеріалом з тієї чи іншої теми, розвиток в них навичок роботи з нормативним матеріалом, а також вміння узагальнювати теоретичний матеріал, поєднувати його із практичним застосуванням знань при вирішенні ситуаційних задач на семінарських заняттях; готувати доповіді, реферати та інші матеріали, необхідні для належного засвоєння предмета навчальної дисципліни, а також для розвитку сталих вмінь засвоєння, аналізу і використання інформації у сфері міжнародного публічного і приватного права, а також джерел права країн Європейського Союзу.

Ця робота включає:

- 1) самостійне вивчення джерел, у тому числі нормативно-правових актів і практики їх застосування із фіксацією опрацьованого матеріалу у робочому зошиті;
- 2) підготовку до поточного і модульного контролю;
- 3) виконання комплексного практичного індивідуального завдання;
- 4) підготовку до заліку (у 3-му семестрі);
- 5) підготовку до екзамену (у 4-му семестрі).

Пропоновані методичні вказівки допоможуть раціональніше використовувати час при самостійному вивченні дисципліни.

Самостійна робота здобувача освіти є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь; є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, вирішення наукових та практичних завдань.

Самостійна робота є формою індивідуальної позааудиторної роботи здобувача освіти, метою якого є самостійне засвоєння частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань, розвиток навичок самостійної роботи.

Самостійну роботу здобувач освіти може виконувати у бібліотеці, лабораторіях, комп'ютерних класах тощо. Виконання здобувачем освіти самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій та/або допомоги викладача. Навчальний матеріал для самостійної роботи виноситься на поточний і підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення аудиторних занять.

Основні види самостійної роботи здобувача освіти: опрацювання навчального матеріалу, пошук інформації в бібліотеках, мережі Інтернет, використання баз даних інформаційно-пошукових та довідникових систем; підготовка до аудиторних занять, опрацювання методичних рекомендацій; підготовка доповідей, рефератів; виконання індивідуальних завдань; самооцінювання знань і умінь; наукова робота (написання наукової публікації, тез доповідей, есе тощо) тощо.

Питання та завдання самостійної роботи формуються на початку викладання навчальної дисципліни залежно від мети наукових досліджень здобувача освіти та його індивідуального навчального плану.

В результаті вивчення дисципліни «Міжнародне право і право Європейського Союзу» здобувач освіти має набути наступні **компетентності**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми;
- Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини;
- Здатність застосовувати норми і інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
- Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правних інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

Результати навчання:

- Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- Знати та розуміти основи права Європейського Союзу;
- Застосовувати інститути норм міжнародного публічного права та норм міжнародного приватного права.

Передумови для вивчення дисципліни «Міжнародне право і право Європейського Союзу» (пререквізити дисципліни):

- Історія держави та права;
- Теорія держави та права;
- Конституційне право.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА
(III семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф.н/з.ф.н
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика інститутів міжнародного права		
1	Тема 1. Вступ до європейської інтеграції	3/7
2	Тема 2. Світова глобалізація	3/7
3	Тема 3. Міжнародне право: поняття і система	4/7
4	Тема 4. Норми, принципи та джерела міжнародного права	4/6
5	Тема 5. Суб'єкти міжнародного права	4/6
6	Тема 6. Міжнародно-правове визнання і правонаступництво	4/6
7	Тема 7. Територія у міжнародному праві	4/7
8	Тема 8. Міжнародні договори: сутність, порядок ратифікації і застосування. Імплементация норм міжнародних договорів.	4/7
9	Тема 9 Право міжнародних організацій	4/6
10	Тема 10 Відповідальність у міжнародному праві	4/7
Змістовий модуль 2. Окремі галузі правового регулювання міжнародного публічного права		
11	Тема 11. Право міжнародної безпеки	3/6
12	Тема 12. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів	3/7
13	Тема 13. Право зовнішніх зносин	3/7
14	Тема 14. Міжнародне право захисту прав людини	4/6
15	Тема 15. Міжнародно-правові аспекти громадянства	4/6
16	Тема 16. Міжнародн-правова регламентація збройних конфліктів	4/7
17	Тема 17. Співробітництво держав у боротьбі із злочинністю	4/7
18	Тема 18. Міжнародне морське право	4/7
19	Тема 19. Міжнародне повітряне право	4/7
20	Тема 20. Міжнародне космічне право	4/7
	РАЗОМ:	75/134 (в т.ч. індроб (КППЗ) – 10 год.)

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ (III семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна характеристика інститутів міжнародного права

Тема: Вступ до європейської інтеграції

Мета: Засвоїти поняття європейської інтеграції як загальносвітового явища. Проаналізувати інтеграційні процеси у світі на різних історичних періодах розвитку суспільства і, держави та права.

Питання:

1. Теоретичні школи вивчення європейської інтеграції.
2. Федералістська концепція євроінтеграції (Західноєвропейський федералізм).
3. Комунікаційний підхід вивчення європейської інтеграції.
4. Неофункціоналістський аналіз політичної інтеграції.
5. «Батьки» європейської інтеграції.
6. Визначення поняття «інтеграція».
7. Види інтеграції.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Світова глобалізація

Мета: Визначити глобалізацію як процес посилення взаємозв'язків і взаємозалежності країн та народів. Дослідити етапи та історичні передумови (Великі географічні відкриття, розвиток світової торгівлі, індустріалізація, інформаційна революція).

Питання:

1. Глобальні проблеми сучасності
 2. Поняття глобалізації.
 3. Причини формування глобалізаційних процесів у світі і Європі.
 4. Ознаки глобалізації. Види глобалізації.
 5. «Плюси» і «мінуси» глобалізації.
 6. Відмінність між глобалізацією, інтернаціоналізацією та регіоналізацією.
- Література:** згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Міжнародне право: поняття і система

Мета: Вивчити та проаналізувати загальні поняття про міжнародне право, його систему. Вміти розрізняти міжнародне приватне і міжнародне публічне право.

Питання:

1. Поняття міжнародного права.
2. Предмет міжнародного права.
3. Особливості міжнародного права.
4. Міжнародне право як особлива правова система.
5. Міжнароднепублічне право.
6. Міжнародне приватне право.
7. Об'єкт та функції міжнародного права.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Норми, принципи та джерела міжнародного права

Мета: Визначити, які існують норми міжнародного права, їх зміст та значення. Надати характеристику принципів міжнародного права.

Питання:

1. Загальна характеристика норм міжнародного права.

2. Класифікація норм міжнародного права.
3. Поняття та особливості принципів міжнародного права.
4. Характерні риси і зміст основних принципів міжнародного права.
5. Джерела міжнародного права.
6. Кодифікація норм міжнародного права.
7. Реалізація (застосування) норм міжнародного права.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Суб'єкти міжнародного права

Мета: Визначити основних суб'єктів міжнародного права. Проаналізувати правосуб'єктність учасників міжнародно-правових відносин.

Питання:

1. Поняття суб'єкта міжнародного права.
2. Держави як основні суб'єкти міжнародного права.
3. Постійно-нейтральна держава.
4. Особливості правосуб'єктності державоподібних утворень.
5. Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за незалежність.
6. Особливості правосуб'єктності міжнародних організацій.
7. Правосуб'єктність індивідів і транснаціональних компаній.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Міжнародно-правове визнання і правонаступництво

Мета: Проаналізувати політико-правовий інститут, що має велике значення для міжнародної легітимності.

Питання:

1. Характеристика терміну «правонаступництво».
2. Поняття міжнародно-правового визнання.
3. Форми міжнародно-правового визнання.
4. Види міжнародно-правового визнання.
5. Поняття і види міжнародного правонаступництва.
6. Політична легітимність і суверенітет.
7. Відмінність між визнанням і правонаступництвом.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Територія у міжнародному праві

Мета: Засвоєння базових понять, правил, за якими міжнародне право регулює їх статус суб'єктів міжнародного права з огляду на категорію «територія».

Питання:

1. Визначення поняття «суверенітет» і його зв'язок з територією держави.
2. Склад державної території (Сухопутна територія. Внутрішні води. Територіальне море. Повітряний простір над сушею та водами держави. Надра).
3. Поняття території в міжнародному праві.
4. Державна територія, державні кордони.
5. Зміна державної території.
6. Міжнародно-правовий режим Арктики.
7. Міжнародно-правовий режим Антарктики.
8. Міжнародно-правовий режим рік і озер.
9. Територіальні спори і претензії.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародні договори: сутність, порядок ратифікації і застосування. Імплементация норм міжнародних договорів

Мета: Вивчити поняття і особливості міжнародних договорів.

Питання:

1. Система права міжнародних договорів.
2. Укладання та згода на обов'язковість міжнародного договору.
3. Форма і структура міжнародного договору.
4. Недійсність міжнародного договору.
5. Застосування та забезпечення виконання міжнародного договору.
6. Тлумачення міжнародних договорів.
7. Припинення та призупинення дії міжнародних договорів.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Право міжнародних організацій

Мета: Проаналізувати діяльність міжнародних організацій, визначити мету їх діяльності і місце на світовій арені.

Питання:

1. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права.
2. Міжнародні конференції.
3. Особливості юридичної природи міжнародних організацій.
4. Зміст і характер правосуб'єктності міжнародних організацій.
5. Правові засади членства в міжнародних організаціях.
6. ООН як провідна міжнародна організація в світі. Спеціалізовані установи ООН.
7. Регіональні міждержавні організації.
8. Міжнародні неурядові організації як міжнародні організації особливого типу.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Відповідальність у міжнародному праві

Мета: Вивчити поняття, ознаки та види міжнародно-правової відповідальності, види санкцій, що застосовуються до порушників норм міжнародного права.

Питання:

1. Поняття та види міжнародно-правової відповідальності.
2. Міжнародні правопорушення.
3. Політична відповідальність як різновид міжнародно-правової відповідальності.
4. Міжнародні санкції.
5. Матеріальна відповідальність у міжнародному праві.
6. Міжнародні злочини.
7. Тероризм та засоби протидії йому.
8. Обставини звільнення від відповідальності та міжнародно-правові санкції.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Окремі галузі правового регулювання міжнародного публічного права

Тема: Право міжнародної безпеки

Мета: Визначити основні принципи міжнародної безпеки. Навчитися визначати роль і місце національної безпеки як складової міжнародної. Засвоїти базові поняття, принципи та механізми, які регулюють забезпечення миру і безпеки у світі.

Питання:

1. Міжнародні безпекові організації.
2. Міжнародні конференції з безпеки і миру.
3. Особливості юридичної природи міжнародних організацій.

4. Зміст і характер правосуб'єктності міжнародних організацій.
5. Основні принципи міжнародної безпеки.
6. Суб'єкти і механізми забезпечення міжнародної безпеки.
7. ООН як провідна міжнародна організація в світі.
8. Регіональні організації (НАТО, ОБСЄ, ЄС, Африканський Союз, ОДКБ).
9. Колективна безпека та миротворчість.
10. Роззброєння та контроль над озброєннями.
11. Сучасні виклики міжнародній безпеці (Тероризм та екстремізм. Гібридні війни. Кіберзагрози.)

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Мирні засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів

Мета: Ознайомитися із системою мирних засобів і механізмів вирішення міжнародних конфліктів і суперечок.

Питання:

1. Поняття міжнародного конфлікту.
2. Види міжнародних конфліктів.
3. Становлення в міжнародному праві зобов'язання мирного вирішення міжнародних спорів.
4. Поняття про міжнародний спір.
5. Мирні засоби його міжнародного спору.
6. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів.
7. Правові засоби вирішення міжнародних спорів.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Право зовнішніх зносин

Мета: Вивчити систему норм, які регулюють діяльність держав та інших суб'єктів у сфері міжнародних відносин.

Питання:

1. Правила про встановлення та підтримання дипломатичних, консульських, економічних та інших відносин.
2. Вступ до права зовнішніх зносин. Основні напрями зовнішніх зносин.
3. Джерела зовнішніх зносин (Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Віденська конвенція про спеціальні місії 1969 р. Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р. Статути міжнародних організацій. Двосторонні та багатосторонні угоди між державами).
4. Кодифікація права зовнішніх зносин та законодавство України.
5. Закордонні органи зовнішніх зносин.
6. Загальні положення дипломатичного права.
7. Дипломатичний протокол і церемоніал.
8. Дипломатичні привілеї та імунітети.
9. Консульське право: поняття, зміст та принципи.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародне право захисту прав людини

Мета: Вивчити універсальні стандарти прав людини та які існують механізми захисту.

Питання:

1. Права людини.
2. Поняття, функції та принципи міжнародного захисту прав людини та основних свобод
3. Історія розвитку та становлення прав людини. Розвиток концепції прав людини в XX столітті.

4. Класифікація прав людини.
5. Основні джерела міжнародного захисту прав людини та основних свобод.
6. Універсальні міжнародні інституційні механізми захисту прав людини.
7. Регіональні інституційні механізми захисту прав людини.
8. Міжнародний захист прав людини в умовах збройних конфліктів.
9. Європейський Суд з прав людини.
10. Екстрадиція: сутність і підстави.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародно-правові аспекти громадянства

Мета: Дослідити сутність інституту громадянства, що має значення для визначення правового статусу особи в різних країнах та у відносинах між державами.

Питання:

1. Юридична відповідальність у праві соціального забезпечення.
2. Громадянство як основа правового статусу людини і громадянина. Інститут громадянства у міжнародному праві.
3. Заборона свавільного позбавлення громадянства.
4. Міжнародно-правові проблеми громадянства.
5. Підданство: нормативні підстави регулювання.
6. Правовий статус біженців та іноземців за міжнародним правом.
7. Множинне громадянство.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародно-правова регламентація збройних конфліктів

Мета: Дослідити сутність регламентації правової регламентації збройних міжнародних конфліктів. Визначити засоби їх подолання та припинення.

Питання:

1. Значення міжнародного права у період збройних конфліктів.
2. Міжнародний комітет Червоного Хреста.
3. Війна та військова окупація.
4. Правовий статус військових та цивільного населення під час збройних конфліктів.
5. Міжнародно-правова регламентація закінчення військових дій і стану війни (воєнного стану).

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Співробітництво держав у боротьбі із злочинністю

Мета: Дослідити міжнародно-правові механізми, через які держави взаємодіють для запобігання та переслідування злочинів, що мають транскордонний характер.

Питання:

1. Поняття міжнародної боротьби із злочинністю.
2. Боротьба зі злочинами міжнародного характеру.
3. Злочини за загальним міжнародним правом.
4. Підстави та принципи міжнародного (міждержавного) співробітництва.
5. Співробітництво держав на рівні двосторонніх угод, яке здійснюють відомства правоохоронних структур.
6. Міжнародні карні суди.
7. Міжнародний трибунал.
8. Боротьба із кіднепінгом: основні поняття.
9. Екстрадиція: сутність і підстави.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародне морське право

Мета: Ознайомитися із галуззю міжнародного права, яка регулює правовий статус морських просторів, використання морів і океанів, а також права та обов'язки держав у Світовому океані.

Питання:

1. Міжнародне морське право та його джерела.
2. Правовий режим внутрішніх морських вод.
3. Територіальне море.
4. Прилегла зона. Відкрите море та виключна (морська) економічна зона.
5. Поняття континентального шельфу.
6. Міжнародний район морського дна.
7. Міжнародні протоки та канали.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Міжнародне повітряне право

Мета: Ознайомитися із міжнародними правилами та нормами, які визначають порядок використання повітряного простору та регулювання міжнародних авіаційних відносин.

Питання:

1. Поняття, предмет і джерела міжнародного повітряного права. Принципи міжнародного повітряного права.
2. Поняття і види міжнародних повітряних сполучень.
3. Правове регулювання міжнародних польотів над і в межах державної території.
4. Правове регулювання польотів поза межами державної території.
5. Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.
6. Комерційні права («свободи повітря») при міжнародних повітряних перевезеннях (свобода повітря).
7. Правовий режим повітряного простору.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Міжнародне космічне право»

Мета: Ознайомитися із правилами, що регулюють використання космічного простору, космічних об'єктів та діяльність держав і приватних суб'єктів у космосі.

Питання для обговорення:

1. Міжнародне космічне право.
2. Принципи міжнародного космічного права.
3. Поняття і джерела космічного права. Міжнародні договори у сфері космічного права.
4. Космічний простір і небесні тіла.
5. Правовий режим космічних об'єктів.
6. Правовий статус космонавтів.
7. Правові форми співробітництва держав у космосі.
8. Міжнародно-правова відповідальність у зв'язку з діяльністю в космічному просторі.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

ВИМОГИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання виконується самостійно кожним студентом. Підготовка завдання здійснюється на основі опрацьованої літератури та зібраної інформації в мережі Інтернет, її аналізу та формулювання висновків. КППЗ оформляється у відповідності з встановленими вимогами. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни «Міжнародне право і право Європейського Союзу».

Завдання виконання комплексного практичного індивідуального завдання полягає у виявленні, аналізі та оцінці державного механізму та права країн світу (на вибір студента).

В індивідуальній роботі студенти повинні показати: правильне розуміння поставленого завдання; вміння працювати з літературними джерелами та використовувати законодавчі й інструктивні матеріали; висловлювати свої думки з актуальних питань і робити обґрунтовані висновки на основі проведеного аналізу; можливість використовувати теоретичні знання, отримані на лекціях, застосовувати сучасні методи дослідження з використанням таблиць, графіків, діаграм та інших графічних зображень.

Варіанти КППЗ з дисципліни:

1. Підготовка аналітичного огляду наукових публікацій, усної доповіді, доповіді-презентації з визначеної теми.
2. Участь у роботі студентського дискусійного клубу (підготовка та виклад матеріалів доповіді, доповіді-презентації, участь у дебатах, оформлення стінгазети).
3. Написання і захист реферату з визначеної теми.
4. Участь у роботі наукового гуртка (підготовка та захист матеріалів реферату на засіданні гуртка).
5. Підготовка матеріалів власних досліджень до участі в науковій конференції.
6. Підготовка публікації в наукових виданнях.

Перелік тем для КППЗ студент може обирати із запропонованих питань до заліку/іспиту. Слід зазначити, що студент не обмежується даними темами. Тема може корегуватись під керівництвом викладача. Робота оформлюється залежності від виду обраного завдання. Есе, доповідь або публікація оформлюються за допомогою загальноприйнятих технічних засобів – а саме комп'ютера, на одному боці білого аркушу паперу формату А4 (297x210 мм.). Машинописний текст оформляється шрифтом Times New Roman №14, з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Кожна сторінка тексту (друкованого чи рукописного) обмежується полями: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Відстань між заголовком і текстом має бути 15-20 мм.

Обов'язковими елементами роботи має бути: актуальність обраного питання, зміст роботи (наукові дослідження, аналіз судової практики, правова регламентація регулювання), висновки, список використаних джерел.

Обґрунтування актуальності теми дослідження є основною вимогою до будь-якої студентської (дослідницької) роботи.

Список використаних джерел подається відповідно до загальних вимог та правил. У тексті виноска позначаються квадратними дужками із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому – номера сторінки (сторінок), наприклад: [2, с. 291]. Інший спосіб оформлення переліку посилань (використаної літератури) не допускається. Рекомендується використання публікацій в періодичних фахових (юридичних) виданнях, юридичні монографії, автореферати дисертацій і дисертації вчених-юристів. Обов'язково зазначаються законодавчі та підзаконні акти.

Детальніше щодо оформлення переліку посилань за ДСТУ 8302:2015: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlennyaspykuvykorystanyhdzherel.pdf>

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ:

1. Теоретичні школи вивчення європейської інтеграції.
2. Федералістська концепція євроінтеграції (Західноєвропейський федералізм).
3. Комунікаційний підхід вивчення європейської інтеграції.
4. Неофункціоналістський аналіз політичної інтеграції.
5. «Батьки» європейської інтеграції.
6. Визначення поняття «інтеграція». Види інтеграції.
7. Глобальні проблеми сучасності Поняття глобалізації.
8. Причини формування глобалізаційних процесів у світі і Європі.
9. Ознаки глобалізації. Види глобалізації.
10. «Плюси» і «мінуси» глобалізації.
11. Відмінність між глобалізацією, інтернаціоналізацією та регіоналізацією.
12. Поняття міжнародного права. Предмет міжнародного права.
13. Особливості міжнародного права.
14. Міжнародне право як особлива правова система.
15. Міжнароднепублічне право.
16. Міжнародне приватне право.
17. Об'єкт та функції міжнародного права
18. Загальна характеристика норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права.
19. Поняття та особливості принципів міжнародного права.
20. Характерні риси і зміст основних принципів міжнародного права.
21. Джерела міжнародного права.
22. Кодифікація норм міжнародного права. Реалізація (застосування) норм міжнародного права.
23. Поняття суб'єкта міжнародного права.
24. Держави як основні суб'єкти міжнародного права.
25. Постійно-нейтральна держава.
26. Особливості правосуб'єктності державоподібних утворень.
27. Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за незалежність.
28. Особливості правосуб'єктності міжнародних організацій.
29. Правосуб'єктність індивідів і транснаціональних компаній.
30. Поняття міжнародно-правового визнання. Форми міжнародно-правового визнання.
31. Види міжнародно-правового визнання.
32. Поняття і види міжнародного правонаступництва.
33. Політична легітимність і суверенітет.
34. Визначення поняття «суверенітет» і його зв'язок з територією держави.
35. Склад державної території. (Сухопутна територія. Внутрішні води. Територіальне море. Повітряний простір над сушею та водами держави. Надра).
36. Поняття території в міжнародному праві.
37. Державна територія, державні кордони.
38. Зміна державної території.
38. Міжнародно-правовий режим Арктики.
40. Міжнародно-правовий режим Антарктики.
41. Міжнародно-правовий режим рік і озер.
42. Територіальні спори і претензії.
43. Система права міжнародних договорів.
44. Укладання та згода на обов'язковість міжнародного договору.
45. Форма і структура міжнародного договору.
46. Недійсність міжнародного договору.
47. Застосування та забезпечення виконання міжнародного договору.

48. Припинення та призупинення дії міжнародних договорів.
49. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права.
50. Міжнародні конференції.
51. Особливості юридичної природи міжнародних організацій.
52. Зміст і характер правосуб'єктності міжнародних організацій.
53. Правові засади членства в міжнародних організаціях.
54. ООН як провідна міжнародна організація в світі. Спеціалізовані установи ООН.
55. Регіональні міждержавні організації.
56. Міжнародні неурядові організації як міжнародні організації особливого типу.
57. Поняття та види міжнародно-правової відповідальності.
58. Міжнародні правопорушення.
59. Політична відповідальність як різновид міжнародно-правової відповідальності.
60. Міжнародні санкції.
61. Матеріальна відповідальність у міжнародному праві.
62. Міжнародні злочини. Тероризм та засоби протидії йому.
63. Міжнародні безпекові організації. Міжнародні конференції з безпеки і миру.
64. Особливості юридичної природи міжнародних організацій.
65. Зміст і характер правосуб'єктності міжнародних організацій.
66. Основні принципи міжнародної безпеки.
67. Суб'єкти і механізми забезпечення міжнародної безпеки.
68. ООН як провідна міжнародна організація в світі.
69. Регіональні організації (НАТО, ОБСЄ, ЄС, Африканський Союз, ОДКБ).
70. Колективна безпека та миротворчість. Роззброєння та контроль над озброєннями.
71. Сучасні виклики міжнародній безпеці (Тероризм та екстремізм. Гібридні війни. Кіберзагрози.)
72. Поняття міжнародного конфлікту. Види міжнародних конфліктів.
73. Міжнародний спір.
74. Мирні засоби його міжнародного спору.
75. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів.
76. Правові засоби вирішення міжнародних спорів.
77. Правила про встановлення та підтримання дипломатичних, консульських, економічних та інших відносин.
78. Вступ до права зовнішніх зносин. Основні напрями зовнішніх зносин.
79. Джерела зовнішніх зносин (Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Віденська конвенція про спеціальні місії 1969 р. Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р. Статути міжнародних організацій. Двосторонні та багатосторонні угоди між державами).
80. Кодифікація права зовнішніх зносин та законодавство України.
81. Закордонні органи зовнішніх зносин.
82. Загальні положення дипломатичного права.
83. Дипломатичний протокол і церемоніал.
84. Дипломатичні привілеї та імунітети.
85. Консульське право: поняття, зміст та принципи.
86. Права людини у міжнародному праві. Поняття, функції та принципи міжнародного захисту прав людини та основних свобод.
87. Історія розвитку та становлення прав людини. Розвиток концепції прав людини в ХХ столітті.
88. Класифікація прав людини.
89. Основні джерела міжнародного захисту прав людини та основних свобод.
90. Універсальні міжнародні інституційні механізми захисту прав людини.
91. Регіональні інституційні механізми захисту прав людини.
92. Міжнародний захист прав людини в умовах збройних конфліктів.

93. Європейський Суд з прав людини.
94. Екстрадиція: сутність і підстави.
95. Юридична відповідальність у праві соціального забезпечення.
96. Громадянство як основа правового статусу людини і громадянина. Інститут громадянства у міжнародному праві.
97. Заборона свавільного позбавлення громадянства.
98. Міжнародно-правові проблеми громадянства.
99. Підданство: нормативні підстави регулювання.
100. Правовий статус біженців та іноземців за міжнародним правом. Множинне громадянство.
101. Значення міжнародного права у період збройних конфліктів.
102. Міжнародний комітет Червоного Хреста.
103. Війна та військова окупація.
104. Правовий статус військових та цивільного населення під час збройних конфліктів.
105. Міжнародно-правова регламентація закінчення військових дій і стану війни (воєнного стану).
106. Поняття міжнародної боротьби із злочинністю.
107. Боротьба зі злочинами міжнародного характеру. Злочини за загальним міжнародним правом.
108. Підстави та принципи міжнародного (міждержавного) співробітництва.
109. Співробітництво держав на рівні двосторонніх угод, яке здійснюють відомства правоохоронних структур.
110. Міжнародні карні суди. Міжнародний трибунал.
111. Боротьба із кіднепінгом: основні поняття.
112. Екстрадиція: сутність і підстави.
113. Міжнародне морське право та його джерела.
114. Правовий режим внутрішніх морських вод. Територіальне море.
115. Прилегла зона. Відкрите море та виключна (морська) економічна зона.
116. Поняття континентального шельфу. Міжнародний район морського дна.
117. Поняття, предмет і джерела міжнародного повітряного права. Принципи міжнародного повітряного права.
118. Поняття і види міжнародних повітряних сполучень.
119. Правове регулювання міжнародних польотів над і в межах державної території.
120. Правове регулювання польотів поза межами державної території.
121. Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.
122. Комерційні права («свободи повітря») при міжнародних повітряних перевезеннях (свобода повітря).
123. Правовий режим повітряного простору.
124. Міжнародне космічне право.
125. Принципи міжнародного космічного права.
126. Поняття і джерела космічного права. Міжнародні договори у сфері космічного права.
127. Космічний простір і небесні тіла. Правовий режим космічних об'єктів.
128. Правовий статус космонавтів.
129. Правові форми співробітництва держав у космосі.
130. Міжнародно-правова відповідальність у зв'язку з діяльністю в космічному просторі.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА
(IV семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф.н/з.ф.н
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика приватного міжнародного права		
1	Тема 1. Поняття, предмет та джерела міжнародного приватного права	5/7
2	Тема 2. Джерела міжнародного приватного права	5/7
3	Тема 3. Правовий статус фізичних осіб у міжнародному приватному праві	4/7
4	Тема 4. Правовий статус юридичних осіб у міжнародному приватному праві	4/8
5	Тема 5. Право власності у міжнародному приватному праві	4/8
6	Тема 6. Колізійні норми сімейного права	4/7
7	Тема 7. Спадкування у міжнародному приватному праві	4/7
8	Тема 8. Правове регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві	4/8
9	Тема 9 Міжнародний комерційний арбітраж. Міжнародний цивільний процес.	4/8
Змістовий модуль 2. Право Європейського Союзу як складова міжнародного публічного права		
10	Тема 10. Історичні передумови створення Європейського Союзу	6/13
11	Тема 11. Становлення і основи діяльності Європейського Союзу	7/13
12	Тема 12. Загальні відомості про Європейський Союз	7/13
13	Тема 13. Інститути і органи Європейського Союзу: структура, нормативне регулювання, повноваження	7/13
14	Тема 14. Сфери діяльності в Європейському Союзі	10/15
	РАЗОМ:	75/134 (в т.ч. індроб (КПІЗ) – 10 год.)

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ (IV семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Загальна характеристика приватного міжнародного права

Тема: Поняття, предмет та джерела міжнародного приватного права

Мета: Засвоїти поняття міжнародного приватного права. Проаналізувати основні джерела, визначити предмет міжнародного приватного права. Навчитися розрізняти джерела міжнародного публічного права від міжнародного приватного права.

Питання:

1. Поняття міжнародного приватного права.
2. Предмет міжнародного приватного права.
3. Система міжнародного приватного права.
4. Методи міжнародного приватного права. співвідношення міжнародного приватного та міжнародного публічного права.
5. Суб'єкти міжнародного приватного права.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Джерела міжнародного приватного права

Мета: Дослідити основні джерела міжнародного публічного права. Знати основи роботи з колізійними нормами.

Питання:

1. Види джерел міжнародного приватного права.
2. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права.
3. Міжнародні звичаї: поняття та види.
4. Роль арбітражної і судової практики в регулюванні міжнародних приватних відносин.
5. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.
6. Поняття та види колізійної норми.
7. Структура колізійної норми.
8. Формули прикріплення та їх види.
9. Застосування іноземного права.
10. Типи колізійних прив'язок.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Правовий статус фізичних осіб у міжнародному приватному праві

Мета: Проаналізувати ключові питання поняття правового статусу фізичної особи в міжнародному приватному праві. Встановити роль колізійних норм у визначенні статусу фізичної особи.

Питання:

1. Загальна характеристика правового статусу фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права.
2. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства.
3. Дієздатність іноземних громадян та осіб без громадянства.
4. Колізійні питання громадянства.
5. Правосуб'єктність іноземних фізичних осіб.
6. Права та обов'язки іноземних фізичних осіб.
7. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства, іммігрантів в Україні.
8. Правовий статус біженців та осіб, що потребують додаткового або тимчасового захисту.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Правовий статус юридичних осіб у міжнародному приватному праві

Мета: Визначити, види і ознаки юридичної особи (організаційна єдність, майнова відокремленість, самостійна відповідальність, правоздатність).

Питання:

1. Визначення національності юридичних осіб у міжнародному приватному праві.
2. Правовий статус представництв іноземних юридичних осіб в Україні.
3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.
4. Міжнародні договори про імунітет держави.
5. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародного приватного права.
6. Особливості правового положення держави та юридичних осіб публічного права як суб'єктів міжнародного приватного права.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Право власності у міжнародному приватному праві

Мета: Розкрити сутність і ознаки права власності у міжнародному приватному праві. Визначити особливості правового регулювання видів власності в зарубіжних країнах.

Питання:

1. Правове регулювання права інституту права власності в законодавстві України та інших країн.
2. Колізійні питання права власності.
3. Колізійні питання права власності за законодавством України.
4. Правовий режим іноземних інвестицій.
5. Поняття міжнародного договору купівлі-продажу.
6. Право, що застосовується до договору.
7. Віденська конвенція 1980 р. про міжнародний договір купівлі-продажу.
8. Поняття інтелектуальної власності і її регулювання в міжнародному приватному праві.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Колізійні норми сімейного права

Мета: Навчитись визначати, право якої держави застосовується до сімейних відносин, якщо вони мають іноземний елемент. Ознайомитись із процедурою усиновлення та вирішення майнових та немайнових сімейних відносин.

Питання:

1. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав.
2. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу в міжнародному приватному праві.
3. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві.
4. Усиновлення у міжнародному приватному праві та його наслідки.
5. Патронат та опіка над дітьми.
6. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Спадкування у міжнародному приватному праві

Мета: Засвоєння базових понять щодо спадкування в міжнародному приватному праві.

Питання:

1. Колізійні питання спадкування в міжнародному приватному праві.
2. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин з іноземним елементом.
3. Колізійне регулювання спадкових відносин з «іноземним елементом» на національному рівні.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Правове регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві

Мета: Засвоєння базових понять щодо регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві.

Питання:

1. Поняття та особливості трудових відносин «з іноземним елементом».
2. Міжнародна праця як об'єкт правового регулювання.
3. Колізійні прив'язки, що застосовуються для регулювання трудових відносин «з іноземним елементом».
4. Правове регулювання праці іноземців в Україні.
5. Правове регулювання праці громадян України за кордоном.
6. Міжнародна організація праці: основні функціонування.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Міжнародний комерційний арбітраж. Міжнародний цивільний процес.

Мета: Проаналізувати діяльність міжнародного комерційного арбітражу, навчитися визначати міжнародну підсудність (юрисдикцію) судових справ з іноземним елементом.

Питання:

1. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.
2. Міжнародна підсудність (юрисдикція) цивільних справ з іноземним елементом.
3. Іноземні судові доручення.
4. Правові засади функціонування міжнародного комерційного арбітражу.
5. Арбітражна угода.
6. Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України.
7. Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України.
8. Визнання та виконання рішень іноземних судів, арбітражів та доручень іноземних органів юстиції.
9. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Право Європейського Союзу як складова міжнародного публічного права

Тема: Історичні передумови створення Європейського Союзу

Мета: Ознайомитись із передумовами і причинами євроінтеграції та створення Європейського Союзу, проаналізувати основні (установчі) міжнародні акти.

Питання:

1. Первинне законодавство ЄС.
2. Паризький договір 1951р.
3. Римський договір 1957р.
4. Договір про злиття 1967р.
5. Люксембурзький договір щодо «власних ресурсів» 1970р.
6. Маастрихтський договір 1992р.
7. Лісабонський договір 2008р.
8. Ніщський договір 2001р. (2003р.).
9. Ніщський договір 1997р. (1999р.)

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації.

Тема: Становлення і основи діяльності Європейського Союзу

Мета: Визначити основи діяльності Європейського Союзу, його розширення та

еволюцію основних напрямів діяльності.

Питання:

1. Становлення ЄС.
2. Хвилі розширення Європейського Союзу.
3. Брекзїт, його передумови та наслідки.
4. Еволюція політик ЄС.
5. Європейський фонд рибальства.
6. Фонд притулку, міграцій та інтеграції.
7. Європейський оборонний фонд. Програма відновлення та гнучкості (Recovery and Resilience Facility).
8. Санкційна політика та план REPowerEU.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Загальні відомості про Європейський Союз

Мета: Ознайомитися із основними принципами діяльності Європейського Союзу, мети діяльності його інституцій.

Питання:

1. Визначення Європейського Союзу, його місце на світовій арені.
2. Валюта ЄС.
3. Членство Європейського Союзу в міжнародних організаціях.
4. Зовнішня політика Європейського Союзу.
5. Цілі Європейського Союзу. Договір про Європейський Союз.
6. Договір про заснування Європейської спільноти.
7. Цінності і принципи функціонування ЄС.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Інститути і органи Європейського Союзу: структура, нормативне регулювання, повноваження

Мета: Ознайомитися із внутрішньою побудовою Європейського Союзу, його основних інституцій.

Питання:

1. Основні інститути влади ЄС.
2. Європейська комісія та її повноваження. Європейський парламент.
3. Європейська рада. Рада Європейського Союзу (Рада міністрів).
4. Суд Європейського Союзу. Склад Європейського суду справедливості.
5. Фінансові структури ЄС. Європейський центральний банк.
6. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ).
7. Рахункова палата (Суд аудиторів).
8. Європейський Омбудсмен: повноваження та компетенції.
9. Консультативні органи ЄС.
10. Інші інституції та міжвідомчі органи ЄС.

Література: згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

Тема: Сфери діяльності в Європейському Союзі

Мета: Ознайомитися із правовим регулюванням основних сфер діяльності (політик) Євросоюзу, виокремити відмінності від українського законодавства, визначити перспективи розвитку національного законодавства та євроінтеграції.

Питання:

1. Система публічної служби у Європейському Союзі.
2. Економічна та валютна політика. Внутрішній ринок Європейського Союзу.
3. Вільний рух капіталу. Свобода пересування та проживання осіб у ЄС.
4. Конкуренція і підприємництво.

5. Основні принципи принципів конкурентної політики ЄС.
 6. Суб'єкти мікропідприємництва у ЄС.
 7. Митна політика ЄС.
 8. Завдання митних органів ЄС.
 9. Правова регламентація спільного митного тарифу ЄС.
 10. Політика зовнішньоторговельної діяльності.
 11. Принципи єдиної торговельної політики.
 12. Сільськогосподарська (аграрна) політика ЄС.
 13. Правова база спільної сільськогосподарської політики Євросоюзу.
 14. Морська та рибна політики ЄС. Головні об'єкти реалізації комплексної морської політики ЄС.
 15. Захист прав споживачів в ЄС.
 16. Політика аудіовізуального медіа (медіа політика) ЄС.
 17. Основні цілі Євросоюзу щодо довкілля, енергетики та кліматичних змін.
 18. Європейський зелений курс.
 19. Правова база «зеленої економіки».
 20. Соціальна політика ЄС.
 21. Освітня та молодіжна політика ЄС. Молодіжна стратегія ЄС.
 22. План розвитку європейської освіти. Рівні освіти в ЄС.
 23. Управління сферою охорони здоров'я в країнах ЄС.
- Література:** згідно орієнтовного переліку рекомендованих джерел інформації

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Поняття міжнародного приватного права.
2. Предмет міжнародного приватного права.
3. Система міжнародного приватного права.
4. Методи міжнародного приватного права. співвідношення міжнародного приватного та міжнародного публічного права.
5. Суб'єкти міжнародного приватного права.
6. Види джерел міжнародного приватного права.
7. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права.
8. Міжнародні звичаї: поняття та види.
9. Роль арбітражної і судової практики в регулюванні міжнародних приватних відносин.
10. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.
11. Поняття та види колізійної норми.
12. Структура колізійної норми.
13. Формули прикріплення та їх види.
14. Застосування іноземного права.
15. Типи колізійних прив'язок.
16. Загальна характеристика правового статусу фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права.
17. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства.
18. Дієздатність іноземних громадян та осіб без громадянства.
19. Колізійні питання громадянства.
20. Правосуб'єктність іноземних фізичних осіб.
21. Права та обов'язки іноземних фізичних осіб.
22. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства, іммігрантів в Україні.
23. Правовий статус біженців та осіб, що потребують додаткового або тимчасового захисту.
24. Визначення національності юридичних осіб у міжнародному приватному праві.
25. Правовий статус представництв іноземних юридичних осіб в Україні.
26. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.
27. Міжнародні договори про імунітет держави.
28. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародного приватного права.
29. Особливості правового положення держави та юридичних осіб публічного права як суб'єктів міжнародного приватного права.
30. Правове регулювання права інституту права власності в законодавстві України та інших країн. 2. Колізійні питання права власності.
31. Колізійні питання права власності за законодавством України.
32. Правовий режим іноземних інвестицій.
33. Поняття міжнародного договору купівлі-продажу.
34. Право, що застосовується до договору.
35. Віденська конвенція 1980 р. про міжнародний договір купівлі-продажу.
36. Поняття інтелектуальної власності і її регулювання в міжнародному приватному праві.
37. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав.
38. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу в міжнародному приватному праві.
39. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві.
40. Усиновлення у міжнародному приватному праві та його наслідки.
42. Патронат та опіка над дітьми.

42. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві.
43. Колізійні питання спадкування в міжнародному приватному праві.
44. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин з іноземним елементом.
45. Колізійне регулювання спадкових відносин з «іноземним елементом» на національному рівні.
46. Поняття та особливості трудових відносин «з іноземним елементом».
47. Міжнародна праця як об'єкт правового регулювання.
48. Колізійні прив'язки, що застосовуються для регулювання трудових відносин «з іноземним елементом».
49. Правове регулювання праці іноземців в Україні.
50. Правове регулювання праці громадян України за кордоном.
51. Міжнародна організація праці: основні функціонування.
52. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.
53. Міжнародна підсудність (юрисдикція) цивільних справ з іноземним елементом.
54. Іноземні судові доручення.
55. Правові засади функціонування міжнародного комерційного арбітражу.
56. Арбітражна угода.
57. Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України.
58. Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України.
59. Визнання та виконання рішень іноземних судів, арбітражів та доручень іноземних органів юстиції.
60. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.
61. Первинне законодавство ЄС.
62. Паризький договір 1951р.
63. Римський договір 1957р.
64. Договір про злиття 1967р.
65. Люксембургський договір щодо «власних ресурсів» 1970р.
66. Маастрихтський договір 1992р.
67. Лісабонський договір 2008р.
68. Ніццький договір 2001р. (2003р.).
69. Ніццький договір 1997р. (1999р.)
70. Становлення ЄС.
71. Хвилі розширення Європейського Союзу.
72. Брекзїт, його передумови та наслідки.
73. Еволюція політик ЄС.
74. Європейський фонд рибальства.
75. Фонд притулку, міграцій та інтеграції.
76. Європейський оборонний фонд. Програма відновлення та гнучкості (Recovery and Resilience Facility).
77. Санкційна політика та план REPowerEU.
78. Визначення Європейського Союзу, його місце на світовій арені.
79. Валюта ЄС, правове регулювання її обігу.
80. Членство Європейського Союзу в міжнародних організаціях.
81. Зовнішня політика Європейського Союзу.
82. Цілі Європейського Союзу. Договір про Європейський Союз.
83. Договір про заснування Європейської спільноти.
84. Цінності і принципи функціонування ЄС.
85. Основні інститути влади ЄС.
86. Європейська комісія та її повноваження. Європейський парламент.
87. Європейська рада. Рада Європейського Союзу (Рада міністрів).

88. Суд Європейського Союзу. Склад Європейського суду справедливості.
89. Фінансові структури ЄС. Європейський центральний банк.
90. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ).
91. Рахункова палата (Суд аудиторів).
92. Європейський Омбудсмен: повноваження та компетенції.
93. Консультативні органи ЄС.
94. Інші інституції та міжвідомчі органи ЄС.
95. Система публічної служби у Європейському Союзі.
96. Економічна та валютна політика. Внутрішній ринок Європейського Союзу.
97. Вільний рух капіталу. Свобода пересування та проживання осіб у ЄС.
98. Конкуренція і підприємництво.
99. Основні принципи принципів конкурентної політики ЄС.
100. Суб'єкти мікропідприємництва у ЄС.
101. Митна політика ЄС.
102. Завдання митних органів ЄС.
103. Правова регламентація спільного митного тарифу ЄС.
104. Політика зовнішньоторговельної діяльності.
105. Принципи єдиної торговельної політики.
106. Сільськогосподарська (аграрна) політика ЄС.
107. Правова база спільної сільськогосподарської політики Євросоюзу.
108. Морська та рибна політики ЄС. Головні об'єкти реалізації комплексної морської політики ЄС.
109. Захист прав споживачів в ЄС.
110. Політика аудіовізуального медіа (медіа політика) ЄС.
111. Основні цілі Євросоюзу щодо довкілля, енергетики та кліматичних змін.
112. Європейський зелений курс.
113. Правова база «зеленої економіки».
117. Соціальна політика ЄС.
115. Освітня та молодіжна політика ЄС. Молодіжна стратегія ЄС.
116. План розвитку європейської освіти. Рівні освіти в ЄС.
117. Управління сферою охорони здоров'я в країнах ЄС.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ І ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

1. Якій теоретичній школі вивчення європейської інтеграції притаманно наступне твердження: «Ідея здійснення єдності Європи на основі принципу, який визначається як метод поділу влади в такий спосіб, щоб загальні і регіональні уряди в кожній окремій сфері були скоординованими і незалежними. Єдність Європи акумулює міжнародну правосуб'єктність держав-членів, які при цьому позбавляються суверенітету»:

- а) Федералістська концепція;
- б) Комунікаційний підхід;
- в) Неофункціоналістський аналіз політичної інтеграції.

2. Якій теоретичній школі вивчення європейської інтеграції притаманно наступне твердження: «Інтегроване співтовариство іменується співтовариством безпеки, в якому існує реальне впевненість у тому, що його члени не будуть вести один з одним фізичної боротьби, вишукуючи інші шляхи для вирішення своїх розбіжностей»:

- а) Федералістська концепція;
- б) Комунікаційний підхід;
- в) Неофункціоналістський аналіз політичної інтеграції.

3. Якій теоретичній школі вивчення європейської інтеграції притаманно наступне твердження: «Держави, не обмежуючи свого формального суверенітету, могли б передавати спеціалізованим міжнародним організаціям свої виконавчі повноваження для реалізації специфічних цілей»:

- а) Федералістська концепція;
- б) Комунікаційний підхід;
- в) Неофункціоналістський аналіз політичної інтеграції.

4. Кому належить наступне твердження: «Держави, не обмежуючи свого формального суверенітету, могли б передавати спеціалізованим міжнародним організаціям свої виконавчі повноваження для реалізації специфічних цілей»:

- а) Дойч К.;
- б) Хаас Е.;
- в) Мітрані Д.;
- г) Кант І.;
- д) Шуман Р.

5. Процес правової взаємодії, взаємного пристосування і зближення національних правових систем на основі міжнародних принципів, стандартів і методів правового регулювання, це:

- а) гармонізація законодавства;
- б) імплементація;
- в) інтеграція;
- г) глобалізація.

6. Оберіть найбільш розширену класифікацію видів глобалізації:

- а) Економічна, політична, культурна;
- б) Соціальна, політична, культурна;
- в) Соціальна, політична, економічна;

г) Економічна, політична, законодавча.

7. Про який принцип культурної міжнародної політики ідеться: «підкреслює різноманітність, а не однорідність, та визнає легітимність різних способів життя та поглядів»:

- а) культурна демократія;
- б) плюралізм культур;
- в) гендерна рівність;
- г) заборона дискримінації.

8. Про який принцип міжнародної культурної політики ідеться: культура створюється суспільством і тому належить всьому суспільству; створення культури і користування її благами не повинні бути привілеєм еліти»:

- а) культурна демократія;
- Б) плюралізм культур;
- В) гендерна рівність;
- Г) культурний вимір розвитку людства.

9. Цей термін вживається для позначення будь-якого фактичного або правового положення, яке існує на даний час або існувало в минулому:

- а) статус-кво;
- б) реституція;
- в) сатисфакція;
- г) ресторація;
- д) казус беллі.

10. Основними суб'єктами міжнародного приватного права є:

- а) фізичні та юридичні особи різної державної належності;
- б) суверени, держави і міжнародні організації;
- в) уряди країн, парламенти країн, квазі-держави.

11. Об'єднання декількох інститутів галузі міжнародного права, це:

а) міжнародно-правові норми, що регулюють відносини між суб'єктами міжнародного права в одній будь-якої широкої області їх міжнародного співробітництва;

- б) підгалузь міжнародного права;
- в) інститут міжнародного права;
- г) галузь міжнародного права.

12. Матеріальні та нематеріальні блага, з приводу яких виникають міждержавні відносини, це:

- а) об'єкт міжнародного права;
- б) предмет міжнародного права;
- в) зміст міжнародно-правових відносин.

13. Не є галуззю міжнародного публічного права:

- а) право міжнародних договорів;
- б) міжнародне трудове право;
- в) міжнародне морське право;
- г) міжнародне екологічне право.

14. Не є галуззю міжнародного публічного права:

- а) міжнародне економічне право;
- б) міжнародне гуманітарне право;
- в) міжнародне консульське право;
- г) міжнародне сімейне право.

15. Обов'язкове правило поведінки суб'єктів міжнародного права, встановлене самими суб'єктами міжнародного права і виконується ними добровільно або за допомогою примусу, це:

- а) галузь міжнародного права;
- б) норма міжнародного права;
- в) інститут міжнародного права;
- г) принцип міжнародного права.

16. Норми міжнародного права, що поширюються на обмежене коло учасників, в більшості випадків містяться в двосторонніх договорах, це:

- а) універсальні норми;
- б) диспозитивні норми;
- в) імперативні норми;
- г) партикулярні норми.

17. Норми міжнародного права, в залежності від джерела виникнення:

- а) звичайні, договірні;
- б) договірні, нормативні, прецедентні;
- в) імперативні, диспозитивні;
- г) партикулярні, регіональні, універсальні.

18. Норми міжнародного права, за сферою дії поділяються на:

- а) звичайні, договірні;
- б) договірні, нормативні, прецедентні;
- в) імперативні, диспозитивні;
- г) партикулярні, регіональні, універсальні.

19. Не є джерелами міжнародного права:

- а) міжнародно-правові звичаї;
- б) міжнародно-правові договори;
- в) міжнародно-правові норми.

20. Керівні правила поведінки суб'єктів, що виникають як результат суспільної практики; юридично закріплені початки міжнародного публічного права, це:

- а) норми міжнародного публічного права;
- б) інститути міжнародного публічного права;
- в) принципи міжнародного публічного права.

21. Фактична реалізація міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні, а також конкретний спосіб включення норм міжнародного договору в національну правову систему, це:

- а) імплементація;
- б) інтеграція;
- в) глобалізація;
- г) гармонізація.

22. Одностороння відмова від міжнародного договору з попередженням, що

зроблено в порядку і в строки, які передбачені в умовах договору, це

- а) демаркація;
- б) денонсація;
- в) капітуляція;
- г) делімітація.

23. Оберіть твердження; «Державоподібні утворення...»:

- а) є вторинними суб'єктами міжнародного права;
- б) є похідними суб'єктами міжнародного права від самостійних держав;
- в) є первинними суб'єктами міжнародного права, що борються за незалежність;
- г) не є суб'єктами міжнародного права.

24. Що не є обов'язковою ознакою держави, як суб'єкта міжнародного права:

- а) державна територія;
- б) національне право;
- в) населення (народ);
- г) державна влада;
- д) державна валюта.

25. Створене на основі міжнародного договору для здійснення цілей, передбачених установчим (статутним) документом, об'єднання держав, що володіє міжнародною правосуб'єктністю, має постійні органи, це:

- а) міжнародна організація;
- б) суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності;
- в) федерація;
- г) конфедерація.

26. Акт, яким держава висловлює свою остаточну згоду з міжнародних договором, шляхом прийняття його тексту парламентом цієї держави:

- а) ратифікація;
- б) імплементація;
- в) міжнародний протокол;
- г) церемоніал.

27. Принцип незастосування сили або погрози силою вперше був ухвалений у:

- а) Статуті ООН 1945 р.;
- б) Загальній декларації прав людини 1948 р.;
- в) Заключному акті Ради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.;
- г) Європейській конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 р.

28. Зобов'язання сприяти дружнім відносинам і співпраці між державами та негайно покласти край колоніалізму, виявляючи належну повагу до вільно вираженої волі зацікавлених народів впливає з принципу:

- А) рівності та самовизначення народів;
- б) мирного вирішення міжнародних спорів;
- в) незастосування сили або погрози силою.

29. Верховенство держави на своїй території і незалежність та рівноправність у міжнародних відносинах, це:

- а) суверенітет держави;
- б) верховенство права;
- в) принцип пріоритету міжнародного права над національним;

г) правосуб'єктність держави.

30. Принцип невтручання у внутрішні справи означає, що:

а) кожна держава має право самостійно та незалежно від інших держав вирішувати справи, які належать до її внутрішньої компетенції;

б) кожна держава має утримуватися від будь-яких дій проти територіальної цілісності, політичної незалежності чи єдності будь-якої держави;

в) кожна держава має право змінювати свої кордони лише за взаємною, добровільною згодою інших держав;

г) кожна держава має право змінювати свої кордони за власною ініціативою, без згоди інших держав.

31. Що не вважається нейтралітетом:

а) зобов'язання не втручатись у внутрішні справи іншої країни;

б) зобов'язання не брати участі у війні між іншими країнами;

в) зобов'язання не брати участі у збройному конфлікті, що виник між іншими державами;

г) зобов'язання не вступати до військових блоків у мирний час.

32. Односторонній, добровільний акт держави, в якому вона прямо чи опосередковано заявляє про виникнення нового суб'єкта міжнародного права і має намір підтримувати з ним офіційні відносини, це:

а) денонсація;

б) визнання;

в) правонаступництво.

33. Знайдіть помилку у твердженні: «Визнання, яке вже було надане»...

а) не може відкликатися;

б) може здійснюватися лише державним компетентним органом;

в) якщо обставини змінилися докорінно, відкликання визнання є автоматичним;

г) може бути відкликано за волевиявленням суб'єкта, який його здійснив у будь-якому порядку, без врахування підстав.

34. Якого типу міжнародно-правового визнання не існує?

а) попереднього;

б) зумовленого;

в) колективного;

г) компромісного.

35. Офіційне, але не повне міжнародно-правове визнання, має визначення:

а) de jure;

б) ad hoc;

в) de facto;

г) tabula rasa.

36. Офіційний контакт із невизнаною державою з метою розв'язання певної проблеми між двома державами

а) de jure;

б) ad hoc;

в) de facto;

г) casus belli;

д) status quo.

37. Повне, остаточне визнання, що передбачає встановлення між суб'єктами міжнародного права міжнародних відносин у повному обсязі і у всіх галузях міжнародного спілкування, це:

- а) de jure;
- б) ad hoc;
- в) de facto;
- г) tabula rasa.

38. Особи, які не володіють усіма елементами міжнародної правосуб'єктності, але можуть брати участь в окремих правовідносинах, урегульованих нормами міжнародного права, це:

- а) правонаступники;
- б) дестинатори;
- в) закордонні органи зовнішніх зносин.

39. Casus Belli – це:

- а) міжнародно-правове визнання суб'єкта міжнародного права;
- б) офіційний контакт із невизнаною державою;
- в) формальний привід, який держава використовує для оголошення війни.

40. Багатостороння угода для врегулювання проблем економічного, технічного, юридичного чи гуманітарного характеру, це

- а) Конвенція;
- б) Компроміс;
- в) Дипломатичний протокол.

41. Перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта міжнародного права до іншого внаслідок виникнення або припинення існування держави або зміни її території, це:

- а) правонаступництво;
- б) посередництво;
- в) окупація;
- г) договірна капітуляція.

32. Теорія у міжнародному праві, що означає безперервність держави як суб'єкта міжнародного права, її міжнародних прав та зобов'язань, попри кардинальні внутрішні зміни, такі як революції чи зміна режиму, це:

- а) континуїтет;
- б) конклав;
- в) конститутивна теорія;
- г) декларативна теорія;
- д) анклав.

43. Як називають принцип, при якому нова держава не зв'язана міжнародними зобов'язаннями держави-попередниці:

- а) de jure;
- б) ad hoc;
- в) de facto;
- г) tabula rasa;
- д) casus belli.

44. До міжнародні території не відноситься:

- а) космічний простір;

- б) Місяць та інші небесні тіла;
- в) континентальний шельф;
- г) виключна (морська) економічна зона.

45. Особливий, встановлений договором правовий режим визначеної території, просторової сфери та космічного тіла, згідно з яким там забороняються виробництво, випробування, розміщення, зберігання ядерної зброї, розміщення обладнання та установок для його обслуговування, створення військових баз для доставки та розміщення на них ядерної зброї та його носіїв, це:

- а) демілітаризована територія;
- б) нейтральна зона;
- в) без'ядерна зона;
- г) нейтралізована територія.

46. «Цесія» в міжнародному праві– це:

- а) захоплення однією державою території іншої держави;
- б) зміни належності державної території внаслідок всенародного голосування;
- в) добровільний обмін територіями між державами.

47. Спільне володіння двох і більше держав визначеною територією, на яку поширюється їхній суверенітет, це:

- а) ад'юдикація;
- б) кондомініум;
- в) анексія;
- г) плебісцит.

48. Зміни належності державної території внаслідок всенародного голосування, це:

- а) цесія;
- б) ад'юдикація;
- в) плебісцит.

49. Частина території однієї держави, оточена зі всіх боків сухопутною територією іншої держави і яка не має морського берега, це:

- а) анклав;
- б) кондомініум;
- в) архіпелаг.

50. Проведення лінії державного кордону на місцевості з позначенням його спеціальними прикордонними знаками згідно з договорами про делімітацію кордонів і доданими до них картами та описами, це:

- а) денонсація;
- б) демаркація;
- в) демарш;
- г) делімітація.

51. Виняткова (морська) економічна зона, це:

- а) район, що знаходиться за межами територіального моря і прилягає до нього;
- б) морське дно і надра підводних районів, що простираються за межі його територіального моря уздовж природного продовження сухопутної території до зовнішньої межі підводної окраїни материка не далі 350 морських миль від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря;

в) моря, які не входять ні у виключну (морську) економічну зону, ні в територіальне море або внутрішні води якої-небудь держави.

52. Політика загарбання чужої території, джерел сировини тощо, економічне й політичне поневолення інших країн:

- а) Казус Беллі (Casus Belli);
- б) Експансія;
- в) Екстрадиція.

53. Політика расової дискримінації та сегрегації, що передбачає позбавлення або істотне обмеження політичних, соціально-економічних і громадянських прав якоїсь групи населення аж до її територіальної ізоляції та геноциду, це:

- а) Експансія;
- б) Апартеїд;
- в) Анексія;
- г) Плебісцит.

54. Міжнародна угода, однією стороною якої є Ватикан, це:

- а) Конвенція;
- б) Конкордат;
- в) Континуїтет.

55. Акт міжнародного права, за допомогою якого держава, через свої компетентні органи, наділені повноваженнями укладати договори, виражає свою згоду взяти на себе зобов'язання в міжнародному плані на підставі відповідного договору:

- а) демарш;
- б) ратифікація;
- в) денонсація.

56. Яка міжнародна організація припинила існування:

- а) СНД;
- б) Ліга Націй;
- в) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- г) Рада Європи.

57. Не відноситься до існуючих регіональних міжнародних організацій:

- а) ООН;
- б) Рада Європи;
- в) Європейський Союз;
- г) Ліга арабських держав.

58. Не існує такої регіональної міжнародної організації:

- а) Європейський Союз;
- б) Рада Європи;
- г) Європейська Рада;
- д) Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

59. ООН, це:

- а) регіональна міжнародна організація;
- б) універсальна міжнародна організація;
- в) тимчасовий колективний орган міжнародного співробітництва;
- г) конфедеративна форма територіального устрою, яка має ознаки

державоподібного утворення.

60. Захист та збереження прав та основних свобод людини, це основна сфера діяльності:

- а) Європейського Союзу;
- б) Ради Європи;
- в) Європейської Ради;
- г) ООН;
- д) Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

61. Основним механізмом реалізації контролю Ради Європи над захистом прав людини у державах-членах є:

- а) Європейський суд з прав людини;
- б) Міжнародний суд;
- в) Міжнародний трибунал.

62. Які суб'єкти можуть нести міжнародно-правову відповідальність?

- а) Лише держав;
- б) Держави та міжнародні організації;
- в) Тільки фізичні особи;
- г) Тільки корпорації.

63. Який орган може притягати фізичних осіб до міжнародної відповідальності?

- а) Парламент;
- б) Міжнародний кримінальний суд;
- в) Європейський суд з прав людини;
- г) Кабінет Міністрів;
- д) Конституційний суд.

64. Що є юридичною підставою міжнародної відповідальності держави?

- а) Внутрішній закон;
- б) Порушення норм міжнародного права;
- в) Рішення суду іншої держави;
- г) Політична заява.

65. У чому полягає презумпція відповідальності держави в міжнародному праві?

- а) Держава відповідає лише за дії парламенту;
- б) Держава відповідає тільки за міжнародні договори;
- в) Держава несе відповідальність за будь-які діяння її органів та посадових осіб;
- г) Держава відповідає лише за дії судів.

66. Які суб'єкти охоплюються презумпцією відповідальності в міжнародному праві?

- а) Лише органи законодавчої влади;
- б) Лише органи виконавчої влади;
- в) Усі державні органи, посадові особи та військовослужбовці;
- г) Лише військові структури.

67. Чи несе держава відповідальність за дії своїх військовослужбовців?

- а) Ні;
- б) Лише під час війни чи воєнного стану;
- в) Так;
- г) Лише за наказом керівництва.

68. Яка умова є ключовою для настання міжнародної відповідальності?

- а) Наявність економічних збитків;
- б) Порухнення норми міжнародного права;
- в) Рішення парламенту;
- г) Наявність дипломатичного конфлікту.

69. Який принцип міжнародного права відображає презумпцію відповідальності в міжнародному праві?

- а) Принцип невтручання у внутрішні справи;
- б) Принцип міжнародного співробітництва та добросовісного (сумлінного) виконання міжнародних зобов'язань;
- в) Принцип суверенної рівності держав;
- г) Принцип рівності та самовизначення народів.

70. За ознакою ступеня шкідливості міжнародного правопорушення виділяються:

- а) Міжнародна кримінальна та міжнародна деліктна відповідальність;
- б) Міжнародна договірна і позадоговірна відповідальність;
- в) Міжнародна деліктна та об'єктивна матеріальна відповідальність.

71. Надзвичайна репарація – це:

- а) особливий вид матеріальної відповідальності держави-агресора, що полягає у тимчасових обмеженнях її правомочностей, яка застосовується як додатковий захід за вчинення найтяжчих міжнародних правопорушень;
- б) форма міжнародно-правової відповідальності держави-правопорушниці, яка полягає у відшкодуванні матеріальної шкоди, завданої іншій державі;
- в) заходи впливу однієї держави на іншу, що мають на меті спонукати останню припинити недружелюбні, несправедливі, дискримінаційні, але, проте, правомірні дії.

72. Ординарна репарація – це:

- а) особливий вид матеріальної відповідальності держави-агресора, що полягає у тимчасових обмеженнях її правомочностей, яка застосовується як додатковий захід за вчинення найтяжчих міжнародних правопорушень;
- б) форма міжнародно-правової відповідальності держави-правопорушниці, яка полягає у відшкодуванні матеріальної шкоди, завданої іншій державі;
- в) форма матеріальної відповідальності, яка проявляється у поновленні можливого положення, яке існувало до вчинення протиправного діяння.

73. Примусові грошові або матеріальні стягнення, які держава-переможець накладає на переможену державу після закінчення війни, або які окупаційні війська збирають з населення окупованих територій, це:

- а) Контрибуція;
- б) Реторсія;
- в) Репарація;
- г) Реституція.

74. Знайдіть зайве у твердженні: «Відповідно Статуту ООН Суд має юрисдикцію стосовно таких злочинів:

- а) злочин геноциду;
- б) злочини проти людяності;
- в) воєнні злочини;

- г) злочини проти мирного співіснування;
- д) злочин агресії.

75. Політика расової дискримінації та сегрегації, що передбачає позбавлення або істотне обмеження політичних, соціально-економічних і громадянських прав якоїсь групи населення аж до її територіальної ізоляції та геноциду, це:

- а) Апартеїд;
- б) Геноцид;
- в) Агресія;
- г) Шаріат.

76. Позитивний аспект, який покладено в основу права міжнародної безпеки, означає що:

- а) норми міжнародного права орієнтовані на забезпечення миру;
- б) норми міжнародного права спрямовані на відвернення війни та збройних конфліктів;
- в) норми міжнародного права направлені на притягнення до відповідальності суб'єкта міжнародного права, винного у порушенні правил міжнародної безпеки.

77. До регіональних міжнародних безпекових організацій не відноситься:

- а) МАГАТЕ;
- б) ОБСЄ;
- в) ЛАД;
- г) АС.

78. Превентивна дипломатія передбачає:

- а) ведення бойових дій;
- б) запобігання виникненню конфліктів;
- в) примус до миру силою;
- г) лише гуманітарну допомогу.

79. До миротворчої діяльності не відноситься:

- а) превентивна дипломатія;
- б) операції з підтримання миру;
- в) операції з примусу до миру;
- г) операції з економічного розвитку конфліктуючих сторін.

80. Принцип «*jus ad bellum*» означає:

- а) право на мир;
- б) право на війну;
- в) право на мирне вирішення збройного конфлікту;
- г) право на збереження життя населенню під час конфлікту.

81. Гібридна війна – це:

- а) виключно військове протистояння між державами;
- б) поєднання військових і невійськових методів впливу;
- в) економічна конкуренція між державами;
- г) лише інформаційна боротьба.

82. До видів національної безпеки України не належить наступна група:

- а) політична; економічна;
- б) державна; громадська; науково-технологічна;

- в) соціальна; побутова; інформаційна;
- г) екологічна; соціальна; гуманітарна.

83. До основних складових інформаційної безпеки не належить:

- а) конфіденційність;
- б) цілісність;
- в) доступність до інформації;
- г) контроль політичної сили за інфопростором.

84. Яке з тверджень є помилковим: «Держава має право регулювати інформаційний простір за наступних умов...»:

- а) для посилення міцності органів влади, що були обрані (призначені) на законних підставах;
- б) для захисту національної безпеки;
- в) для протидії дезінформації та пропаганді;
- г) для захисту прав інших осіб.

85. За сферою суперечностей міжнародні конфлікти поділяються на:

- а) політичні; економічні; ідеологічні; міжетнічні;
- б) ідеологічні; міжетнічні; коаліційні; фальшиві;
- в) глобальні; регіональні; локальні; коаліційні.

86. Головне гасло міжнародної медіації?

- а) Один за всіх, і всі за одного;
- б) Нічого про нас, без нас;
- в) Перемога будь-якою ціною;
- г) Миротворчий ультиматум вирішує все;
- д) Вмерти або перемогти;
- е) Прийшов, побачив, переміг;
- ж) Примирення будь-якою ціною.

87. Санкції ЄС при вирішенні міжнародних спорів включають:

- а) лише військові дії;
- б) замороження активів і заборону на в'їзд окремим суб'єктам;
- в) культурні заходи без участі певних суб'єктів.

88. Фінансова допомога ЄС при вирішенні міжнародних спорів використовується для:

- а) посилення конфлікту;
- б) відбудови та стабілізації регіонів;
- в) військової експансії;
- г) ізоляції держав.

89. Який інструмент спрямований на запобігання конфліктам через діалог?

- а) санкції;
- б) дипломатія та медіація;
- в) військові дії;
- г) блокада або заборона руху товару (коштів).

90. Який суб'єкт створює міжнародні трибунали ad hoc?

- а) Організація Об'єднаних Націй;
- б) транснаціональні компанії;

- в) національні парламенти;
- г) Рада Європи;
- д) держави, що припинили міжнародний конфлікт угодою, і мають намір судити військових злочинців;
- е) Європейський Союз.

91. Рішення в межах Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС переважно приймаються:

- а) Більшістю голосів у Європарламенті;
- б) Одностайно державами-членами;
- в) Європейською комісією самостійно;
- г) Судом ЄС.

92. частина міжнародного гуманітарного права, яка встановлює правила захисту жертв збройних конфліктів, - це:

- а) Гаазьке право;
- б) Женевське право;
- в) м'яке право.

93. Що таке «м'яке право» (soft law) Європейського Союзу?

- а) Сукупність нормативно-правових актів ЄС, які є обов'язковими для виконання всіма державами-членами;
- б) Правила поведінки, що містяться в рекомендаціях, висновках, деклараціях, повідомленнях та інших актах ЄС, які не мають юридично обов'язкової сили, але впливають на формування правозастосовної практики;
- в) Національне законодавство держав-членів ЄС, яке регулює приватноправові відносини;
- г) Рішення Суду ЄС, які автоматично змінюють законодавство держав-членів.

94. Що передбачає Європейський зелений курс (European Green Deal)?

- а) Створення єдиної податкової системи для всіх держав-членів ЄС.
- б) Досягнення кліматичної нейтральності Європейського Союзу шляхом переходу до сталої та ресурсоефективної економіки.
- в) Формування спільної армії Європейського Союзу.
- г) Відмову від використання відновлюваних джерел енергії на користь традиційних.

95. Яку назву має акт, який визначає сучасні Цілі сталого розвитку:

- а) Конституція України
- б) Загальна декларація прав людини
- в) Трансформація нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року
- г) Європейська соціальна хартія
- д) Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Система оцінювання знань здобувача освіти з виконання самостійної роботи здійснюється шляхом проведення кредитно-модульних контрольних заходів, які включають:

Форма контролю	Форма представлення	Об'єкти контролю	Результат
Оцінювання результатів виконання самостійної роботи	письмова та/або електронній формі відповідно до рекомендованих вказівок та пропонованого варіанту	Пізнавальна діяльність, їх творчість, аналітичність, критичність і самостійність; формування навичок первинної обробки інформації, роботи із документами; уміння узагальнювати та інтегрувати отриману інформацію; робота із першоджерелами; рівень оволодіння навичками самостійної роботи тощо	Оцінка за 100-бальною шкалою згідно з критеріями виконання теоретичного або практичного завдання

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Видами оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти є поточний та підсумковий контроль. 100 балів може отримати здобувач освіти за виконання конкретних завдань за кожним із видів контролю.

Перед початком вивчення навчальної дисципліни здобувача освіти повинні ознайомити із тривалістю вивчення навчального матеріалу (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт, термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Поточний контроль – оцінювання роботи здобувача освіти під час проведення аудиторних занять, тематичних робіт, самостійної роботи (оцінюється в балах, максимальний – 100 балів).

Об'єкт поточного контролю – процес встановлення рівня досягнень програмних результатів в оволодінні змістом предмету, уміннями та навичками.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення тем навчальної дисципліни. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Критерії оцінки теоретичних завдань:

90–100 балів отримує здобувач освіти, який повно та ґрунтовно розкриває теоретичне питання; вільно висловлює власні думки і відчуття; визначає програму особистої пізнавальної діяльності; самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; переконливо аргументує відповіді на додаткові питання;

85–89 балів отримує здобувач освіти, який розкрив теоретичне питання з неточностями; припускається окремих незначних помилок, але самостійно виправляє їх; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; обґрунтовує та аргументує свою думку;

75–84 балів отримує здобувач освіти, який відтворює значну частину теоретичного матеріалу; виявляє знання і розуміння основних положень; припускається помилок, серед яких є суттєві, виправляє їх з допомогою викладача; неповно обґрунтовує власну думку;

65–74 балів отримує здобувач освіти, який правильно визначає сутність питання, але недостатньо або поверхнево розкриває більшість його окремих положень і допускає при цьому помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми;

60–64 балів отримує здобувач освіти, який володіє теоретичним матеріалом на рівні фрагментів, що становлять незначну його частину; частково та поверхово розкриває лише

окремі положення питання; допускає значних суттєвих помилок, котрі значно вплинули на загальне розуміння проблеми;

35–59 балів отримує здобувач освіти, який володіє теоретичним матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями; не дає відповіді на додаткові питання (навіть з допомогою викладача);

0–34 балів отримує здобувач освіти, який володіє теоретичним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів або взагалі не дає відповіді на питання.

Критерії оцінки практичних завдань:

90–100 балів отримує здобувач освіти, який застосовує системні знання практичного матеріалу, передбачені навчальною програмою;

85–89 балів отримує здобувач освіти, який застосовує узагальнені знання практичного матеріалу, передбачені навчальною програмою;

75–84 балів отримує здобувач освіти, який виконує практичні завдання в цілому правильно, але з незначними неточностями;

65–74 балів отримує здобувач освіти, який припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу;

60–64 балів отримує здобувач освіти, який припускається значних помилок; виконання завдань викликає значні труднощі; потребує допомоги викладача;

35–59 балів отримує здобувач освіти, який має фрагментарні знання щодо виконання практичного завдання.

0–34 балів отримує здобувач освіти, який не може виконати практичні завдання.

Критерії оцінки тестових завдань:

90–100 балів отримує здобувач освіти, який вирішив більше, чим 90% із запропонованого набору тестових завдань;

85–89 балів отримує здобувач освіти, який вирішив 85-89% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності;

75–84 балів отримує здобувач освіти, який вирішив 75-84% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності;

65–74 балів отримує здобувач освіти, який вирішив 65-74% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності;

60–64 балів отримує здобувач освіти, який вирішив 60-64% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності;

35–59 балів отримує здобувач освіти, який вирішив 35-59% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності;

0–34 балів отримує здобувач освіти, який вирішив менше, аніж 34% із запропонованого набору тестових завдань різного рівня складності.

Модульний контроль – це оцінювання засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу, винесеного на цей контрольний захід (оцінюється в балах, максимальний – 100 балів). Об'єкт модульного контролю – тестові завдання різного рівня складності.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену у терміни, передбачені графіком освітнього процесу, і оцінюється за 100-бальною шкалою.

Критерії підсумкового оцінювання:

90–100 балів отримує здобувач освіти, який вільно володіє програмним обсягом матеріалу, виявляє і демонструє особисті творчі здібності, вміє самостійно здобувати нові знання, демонструє ґрунтовні знання, вміння та практичні навички; без допомоги вміє викладача знаходити та опрацьовує необхідну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, вміє використовувати методи наукового обґрунтування власних рішень, самостійно розкриває власні обдарування й нахили.

85–89 балів отримує здобувач освіти, який вільно володіє програмним обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує завдання (вправи і задачі

тощо) у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна, вміє обґрунтувати та аргументувати свою думку.

75–84 балів отримує здобувач освіти, який вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому, самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати окремі аргументи для підтвердження думок.

65–74 балів отримує здобувач освіти, який відтворює значну частину теоретичного матеріалу, демонструє знання і розуміння основних положень з допомогою викладача може поверхнево відтворювати і аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

60–64 балів отримує здобувач освіти, який володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні або володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

35–59 балів отримує здобувач освіти, який володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

0–34 балів отримує здобувач освіти, який володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЛНТУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74		D (задовільно)
60–64	задовільно	E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародне право і право Європейського Союзу» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль (3 семестр)

	Поточний контроль	Модульний контроль		Заліковий модуль 4 (оцінка за КППЗ)	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка
	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3		залік	
Вагові коефіцієнти	40%	25%	25%	10%	-	100%
Максимальна кількість балів (за 100-бальною шкалою)	100	100	100	100	-	100

Модуль (4 семестр)

	Поточний контроль	Модульний контроль		Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка
	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Екзамен	
Вагові коефіцієнти	40%	30%	30%	-	100%
Максимальна кількість балів (за 100-бальною шкалою)	100	100	100	-	100

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

А

Агреман (фр. *agrement* – згода) – попередня згода держави на прийняття певної особи як глави дипломатичного представництва іншої держави.

Агресія – це злочин проти миру, який полягає у тому, що особа, яка є керівником, активно бере участь або віддає наказ про планування, підготовку, початок чи проведення агресії, яка здійснюється державою.

Акредитуюча держава (англ. *sending State*) – це держава, яка призначає та направляє свого главу дипломатичного представництва (посла, посланника) або члена дипломатичного персоналу до іншої держави (держави перебування).

Анексія (лат. *annexio*, від *annexus* – приєднаний) – насильницьке приєднання (захват) всій або частини території іншої держави або народу, насильницьке встановлення державного кордону.

Анклав – це частина території однієї держави, оточена з усіх сторін сухопутною територією інших держав і яка не має морського берега.

Антарктика – це материк Антарктида, розташований навколо Південного полюса Землі, що обмежений із півночі 60* південної широти і включає прилягаючі до нього шельфові льодовики, острови і прилягаючі моря.

Апартеїд – політика расової дискримінації та сегрегації, що передбачає позбавлення або істотне обмеження політичних, соціально-економічних і громадянських прав якоїсь групи населення аж до її територіальної ізоляції та геноциду

Апатризм (аполідизм) – це правовий стан особи, який характеризується відсутністю будь-якого громадянства.

Арктика - це частина земної кулі з умовним центром (Північним полюсом), до складу якої входять води Північного Льодовитого океану і його морів, а також ділянки суші Європи, Азії й Америки.

Арктична рада – міжнародна регіональна організація, покликана сприяти співробітництву в галузі охорони навколишнього середовища й забезпечення сталого розвитку приполярних районів.

Архіпелаг – це група островів, розташованих близько один до одного і які мають спільне походження.

Б

Без'ядерна зона – це різновид часткової демілітаризації. Це особливий, встановлений договором правовий режим визначеної території, просторової сфери та космічного тіла, згідно з яким там забороняються виробництво, випробування, розміщення, зберігання ядерної зброї, розміщення обладнання та установок для його обслуговування, створення військових баз для доставки та розміщення на них ядерної зброї та його носіїв.

Біженець – це особа, яка в силу обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідування у зв'язку з расовою чи релігійною приналежністю, громадянством, політичними переконаннями знаходиться поза межами країни свого громадянства і не може або не хоче користуватися захистом цієї країни.

Блокада – військова, політична або економічна ізоляція певної держави (або її частини, групи держав, їх збройних сил), насильницьке порушення її зовнішніх зв'язків зі світом з метою примусу до виконання нею вимог (обґрунтованих чи необґрунтованих) організаторів блокади.

Брекзїт (від англ. *British* – британський та *exit* – вихід) – це процес виходу Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії зі складу Європейського Союзу (ЄС).

В

Виключна (морська) економічна зона – це район, що знаходиться за межами територіального моря та прилягає до нього, і який підпадає під встановлений особливий правовий режим. Ширина виключної економічної зони не повинна перевищувати 200 морських миль, що відлічуються від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря.

Відклична грамота – документ, який повідомляє про відкликання дипломатичного представника із займаної їм посади.

Відкрите море – це частини моря, які не входять ні у виключну (морську) економічну зону, ні в територіальне море або внутрішні води якої-небудь держави, ні в архіпелажні води держави-архіпелагу.

Військові злочини – це здійснювані систематично або у широких масштабах серйозні порушення міжнародного права у період збройних конфліктів.

Вірча грамота – документ, за допомогою якого здійснюється акредитація дипломатичного представника; засвідчує показний (дипломатичний) характер місії і особи дипломатичного представника.

Водна територія (акваторія) – це води річок, озер або штучних водосховищ і водних шляхів (каналів), розташованих у межах кордонів даної держави, а також внутрішні морські води й територіальне море які омивають узбережжя цієї держави.

Г

Геноцид – це дії, які здійснюються з наміром знищити повністю або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку шляхами: вбивства членів цієї групи; заподіяння тяжкої шкоди їх здоров'ю; насильницького перешкоджання дітонародження; примусової передачі дітей; іншого створення життєвих умов, які розраховані на фізичне знищення членів цієї групи.

Д

Демілітаризована зона – частина території, по відношенню до якою певна держава або група держав прийняли зобов'язання не мати в її межах збройних сил, воєнних укріплень та споруд, ніякого або певних видів озброєння.

Делімітація – це визначення в договорі загального напрямку проходження державного кордону, що графічно зображене на доданих до договору картах.

Демаркація кордону (лат. «demarcatio» - розмежування) – це позначення лінії державного кордону на місцевості шляхом спорудження спеціальних прикордонних знаків на підставі документів про делімітацію кордонів (пірамідами, стовпами, буями, маяками тощо).

Демарш – надзвичайна дипломатична акція уряду, органу зовнішніх зносин або дипломатичного представника однієї держави щодо іншої.

Денонсація – одностороння відмова від міжнародного договору з попередженням, що зроблено в порядку і в строки, які передбачені в умовах договору

Державні кордони – це справжні або умовні лінії, які відповідають конфігурації території держави і відділяють її від території інших держав, а також від територій з міжнародним режимом (відкритого моря, повітряного простору над ним, космічного простору).

Дестинатори – це особи, які не володіють усіма елементами міжнародної правосуб'єктності, але можуть брати участь в окремих правовідносинах, урегульованих нормами міжнародного права.

Диверсифікація (від лат. diversus – різний і facere – робити) – володіння найрізноманітнішими фінансовими активами, кожен з яких має різний рівень ризику, з метою зниження загального ступеня ризику в цілому. (В міжнародному праві термін вживається при політиці диверсифікації джерел постачання газу в ЄС — стратегії, що

спрямована на зменшення енергетичної залежності від росії та забезпечення стабільності).

Дипломатичне право – частина міжнародного права, яке складається із системи норм, зокрема і звичаєвих норм, що визначають основи представництва держав у міжнародних відносинах, закріплюють статус, організацію, а також діяльність державних органів і певного кола осіб, уповноважених від імені держави здійснювати дипломатичні функції.

Дипломатичний протокол (грец. «protokollon» («protos» – перший, а «kolla» – клеїти)) – це сукупність загальноприйнятих правил, традицій і умовностей, які дотримуються урядами, відомствами закордонних справ, дипломатичними представництвами, офіційними особами і дипломатами, народними дипломатами при виконанні своїх функцій в міжнародному спілкуванні та державі.

Договір – міжнародна угода, укладена між державами в письмовій формі і яка регулюється міжнародним правом незалежно від того, чи така угода міститься в одному документі, у двох або декількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування.

Договірна ініціатива – це пропозиція однієї чи кількох держав або органу міжнародної організації укласти міжнародний договір для врегулювання певних відносин.

Е

Експансія – політика загарбання чужої території, джерел сировини тощо, економічне й політичне поневолення інших країн.

Екстрадиція – це передача обвинуваченого або засудженого однією державою іншій з метою притягнення виданої особи до кримінальної відповідальності за вчинений злочин або виконання винесеного щодо неї вироку.

Ж

Женевське право – це частина міжнародного гуманітарного права, яка встановлює правила захисту жертв збройних конфліктів.

З

Закордонні органи зовнішніх зносин – це органи держави, які розташовані поза її територією і наділені компетенцією у галузі зовнішньої політики.

Злочини міжнародного характеру (конвенційні злочини) – це злочини, склад яких визначений міжнародними конвенціями, які зобов'язують держав-членів увести відповідні норми до кримінального права.

І

Імплементация міжнародного договору – це фактична реалізація міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні, а також конкретний спосіб включення норм міжнародного договору в національну правову систему.

Іноземні військові радники й інструктори – це особи, які входять до складу збройних сил іншої держави, що відповідно до міжнародних угод знаходяться в іншій державі для надання допомоги в освоєнні бойової техніки і навчанні особового складу збройних сил.

К

Казус беллі (лат. «Casus Belli») – формальний привід, який держава використовує для оголошення війни.

Капітуляція – це припинення воєнних дій на умовах, продиктованих переможцем.

Комбатанти — це особи, які входять до складу збройних сил воюючих сторін, що безпосередньо ведуть бойові дії проти супротивника зі зброєю в руках.

Компроміс — угода між державами про передачу спору, який виник або спорів, що можуть виникнути, на розгляд міжнародного арбітражу чи суду.

Конвенція — багатостороння угода для врегулювання проблем економічного, технічного, юридичного чи гуманітарного характеру.

Конкордат — міжнародна угода, однією стороною якої є Ватикан.

Консул — це посадова особа однієї держави, що знаходиться у іншій державі для захисту прав та інтересів своїх громадян і своєї держави.

Консульське право — сукупність міжнародно-правових принципів і норм, що регулюють діяльність консульських установ і членів їхнього персоналу і визначальних їхній статус, функції, права й обов'язки.

Континентальний шельф — це морське дно та надра підводних районів, що простягаються за межі територіального моря на всьому протязі природного продовження його сухопутної території до зовнішньої межі підводної окраїни материка або на відстань 200 морських миль від вихідних ліній, від яких відліковується ширина територіального моря, коли зовнішня межа підводної окраїни материка не простягається на таку відстань.

Континуїтет — це теорія у міжнародному праві, що означає безперервність держави як суб'єкта міжнародного права, її міжнародних прав та зобов'язань, попри кардинальні внутрішні зміни, такі як революції чи зміна режиму.

Кримінальна юрисдикція — це влада держави видавати норми кримінального права та забезпечувати їх застосування.

М

Міжнародна організація — це стабільна форма міжнародних відносин, що включає, в переважній більшості випадків, контрагентів принаймні з трьох держав і має узгоджені її учасниками цілі, компетенцію діяльності та власні органи, а також інші специфічні організаційні інституції.

Міжнародна територія — територія, яка не належить до державної території та території зі змішаним режимом.

Міжнародне морське право — це галузь міжнародного права, принципи та норми якої визначають статус морських просторів, у тому числі морського дна та ресурсів, а також порядок користування ними.

Міжнародне правонаступництво — перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта міжнародного права (попередника) до іншого (правонаступника) внаслідок виникнення або припинення існування держави або зміни її території.

Міжнародні канали — це штучні протоки (гідротехнічні споруди), що з'єднують моря та океани та використовуються для міжнародного судноплавства.

Міжнародні ріки — це ріки, що протікають територією двох і більше держав і є судноплавними.

Міжнародно-правова відповідальність — зобов'язання суб'єкта міжнародного права потерпіти певні обставини негативного характеру внаслідок заподіяння шкоди іншому суб'єкту міжнародного права як у результаті вчинення міжнародного правопорушення, так і в результаті правомірної діяльності.

Міжнародно-правове визнання (визнання) — односторонній, добровільний акт держави, в якому вона прямо чи опосередковано заявляє про виникнення нового суб'єкта міжнародного права і має намір підтримувати з ним офіційні відносини.

Морський церемоніал — це вироблені практикою правила і прийоми віддання кораблями (суднами) відповідних почестей: іншим суднам, главам держав та іншим високо-посадовим особам своєї та іноземної держави при прибутті їх на корабель (судно) та в деяких інших випадках.

Морські кордони держави – це зовнішні межі її територіального моря або лінія розмежування територіальних морів суміжних або протилежних держав.

Н

Надра – частина земної кори, розташована нижче ґрунтового прошарку і дна водойм, що простирається до глибин, що технічно доступні для геологічного вивчення та освоєння.

Натуралізація – процес надання іноземцю громадянства певної країни уповноваженими на те органами за законом або за заявою.

Нейтралізована територія – статус території, відповідно до якого забороняється її використання як театру воєнних дій (базою для ведення війни).

Нейтралітет у війні – це особливий правовий статус держави, що не бере участі у війні і утримується від надання допомоги обом воюючим сторонам.

Некомбатанти (невоюючі) – особовий склад, що правомірно перебуває у структурі збройних сил воюючої сторони, надає їй усебічну допомогу заради досягнення успіхів у бойових діях, але не бере безпосередньої участі в таких діях.

Нота – офіційне дипломатичне письмове звернення однієї держави до іншої або кількох держав.

О

Обмін нотами – різновид угоди, назва якої відображає особливий спосіб його укладання

Окупація (лат. «оссураціо» – загарбання) – тимчасове захоплення території (частини території) суверенної держави збройними силами іншої держави і встановлення військової адміністрації на захопленій території без отримання суверенних прав на цю територію.

Оптація – добровільний вибір одного з двох громадянств.

Ординарні міжнародні правопорушення – недодержання умов партикулярних норм міжнародного права та порушують інтереси окремих держав і народів.

Острів – це природно утворений простір суші, оточений водою, що знаходиться вище рівня води під час приливу.

П

Парафування – це посторінкове проставляння у лівому куті документу (міжнародному договору) ініціалів відповідного органу, яке означає, що текст є остаточним.

Партикулярні міжнародні договори – договори, в яких беруть участь обмежено коло суб'єктів, які розташовані у різних регіонах планети.

Перемир'я – тимчасове або постійне припинення військових дій на умовах, погоджених воюючими сторонами.

Піратство – це будь-який неправомірний акт насильства, затримки чи грабежу, що вчиняється з особистими цілями екіпажем чи пасажирями якого-небудь приватновласницького судна чи приватновласницького літального апарату та спрямований проти будь-якого судна чи літального апарату, осіб чи майна, що знаходяться на їх борту або в місці, що знаходиться за межами юрисдикції будь-якої держави.

Плебісцит – це зміни належності державної території внаслідок всенародного голосування (референдуму), для міжнародної легітимації, як правило, під контролем представників міжнародного співтовариства. Цей спосіб ґрунтується на такому принципі міжнародного права, як право націй на самовизначення.

Повітряна територія держави – це стовп повітря над сухопутною і водною територією держави в межах її державних кордонів.

Повітряні кордони державної території – це бокові і висотні межі її повітряного простору. Боковою межею повітряного простору є вертикальна площина, що проходить по сухопутній і водній лініям державного кордону. Висотні межі державного кордону обмежуються 110-115 км.

Право міжнародних договорів – це галузь міжнародного права, принципи та норми якої визначають порядок укладення, дії та припинення міжнародних договорів, а також їх тлумачення.

Право міжнародної безпеки – це галузь міжнародного права, що являє собою систему принципів і норм, які регулюють військово-політичні відносини держав в цілях забезпечення миру і міжнародної безпеки.

Правонаступництво держав – це зміна однієї держави іншою у несенні відповідальності за міжнародні відносини якої-небудь території. Правонаступництво – це перехід певних прав і обов'язків від держави-попередниці до держави-наступниці у зв'язку зі зміною суверенітету над територією.

Прикордонні озера – озера, по яких проходить державний кордон між двома або декількома країнами.

Прикордонні ріки – ріки, що розділяють території двох і більше держав.

Прилегла зона – це частина морського простору, що прилягає до територіального моря, в якій прибережна держава може здійснювати контроль у визначених законом сферах. Вона не може поширюватися за межі 24 морських миль від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря.

Протокол (міжнародний протокол) – додаткова міжнародна угода, що змінює або доповнює основний міжнародний договір.

Р

Ратифікація – це найбільш авторитетний акт, яким держава висловлює свою остаточну згоду з міжнародним договором, шляхом прийняття його тексту парламентом цієї держави.

Репарація – відшкодування матеріальної шкоди грошима, товарами, послугами, включаючи упущену вигоду.

Репресалії – односторонні примусові заходи, що допускаються міжнародним правом як контрзахід у разі правопорушення.

Реституція – форма матеріальної відповідальності, яка проявляється у поновленні можливого положення, яке існувало до вчинення протиправного діяння (повернення неправомірно захопленого майна, художніх цінностей, транспортних засобів і таке інше).

Ресторація – відновлення правопорушником попереднього стану та взяття ним відповідальності за всі несприятливі наслідки.

Реторсії – це заходи впливу однієї держави на іншу, що мають на меті спонукати останню припинити недружелюбні, несправедливі, дискримінаційні, але, проте, правомірні дії.

Роззброєння – комплекс заходів, спрямованих на обмеження і зменшення озброєнь держав і військових блоків.

С

Сатисфакція – це задоволення нематеріальних вимог для відшкодування шкоди, завданої перш за все честі та гідності потерпілої держави, її політичним інтересам.

Спеціальна місія – тимчасовий орган зовнішніх зносин держави, що направляється в іншу державу для виконання конкретних завдань, визначених за згодою між даними державами.

Статус-кво – становище на міжнародній арені або у відносинах держав, що

існує на цей момент або існувало у певний час у минулому.

Сучасна міжурядова конференція – це тимчасовий колективний орган суверенних держав-учасниць, який створюється для досягнення узгоджених цілей.

Т

Табула Раса концепція – теорія, згідно з якою новоутворена держава не обтяжена будь-якими зобов'язаннями своєї попередниці перед іншими державами.

Територіальна претензія – домагання якої-небудь держави на яку-небудь територію з метою встановлення свого суверенітету над нею.

Територіальне море (територіальні води) – це морський пояс, розташований уздовж берега або безпосередньо за внутрішніми морськими водами, який не перевищує 12 морських миль і перебуває під повним суверенітетом прибережної держави.

Територіальний спір – це спір між державами з приводу юридичної приналежності певної території.

Територія зі змішаним режимом – це територія, на якій діють одночасно як норми міжнародного права, так і норми національного законодавства прибережних держав.

Тероризм (лат. terror – «жах») – свідоме, цілеспрямоване застосування терору (насильства) шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших зазіхань на життя чи здоров'я людей, або погрози вчинення таких злочинних дій з метою досягнення злочинних політичних, релігійних або ідеологічних цілей.

Трансферт – передача населення території, яка перейшла від однієї держави до іншої, відповідно з одного громадянства до іншого.

Трибунал – це надзвичайний суд, нерідко (але не обов'язково) військовий, так чи інакше протиставлений регулярним судам загальної юрисдикції.

У

Ультиматум – категорична вимога однієї із сторін міжнародного договору чи міжнародних зносин, супроводжувана погрозами в разі відмови виконати її іншою стороною.

Умовна (квазі) територія держави – територія її дипломатичних представництв, розташованих у закордонних державах, територію торгових суден у відкритому морі, повітряних суден і космічних апаратів, що несуть прапор або знак якоїсь держави, підводні кабелі, трубопроводи, надводні споруди у відкритому морі (над шельфом).

Ф

Філіація за принципом крові – набуття громадянства при народженні, коли дитина отримує громадянство від батьків незалежно від місця народження, якщо його батьки (або один з батьків) мають громадянство даної країни.

Філіація за принципом ґрунту (землі) – набуття громадянства при народженні, коли дитина отримує громадянство держави, на території якої народилась.

Форс-мажор – надзвичайні й непередбачувані обставини, через які виконання зобов'язань однією із сторін, що уклали угоду (контракт, договір), стає повністю або частково неможливим.

Ц

Церемоніал (лат. caerimonialis – обрядовий, культовий, від лат. caerimonia – святість, шанування, культ) – офіційно-прийнятий порядок проведення церемоній (святкового офіційного акту) для того чи іншого випадку (прийому, параду тощо).

Цесія – це передача території однією державою іншій на підставі публічно-правового міжнародного договору.

Цивільне населення – це особи, які не належать до жодної категорії учасників збройного конфлікту та безпосередньо не беруть участі у військових діях.

Ш

Шаріат – це система норм, що регулює релігійне, моральне, соціальне та правове життя мусульман, основана на Корані, Сунні та хадисах пророка Мухаммеда. Шаріат охоплює всі аспекти повсякденного життя, включаючи молитви, сімейні відносини та торгівлю. Поняття шаріату часто перекладається як "правильний шлях" або "шлях до води".

Ю

Юрисдикція держави – права судових та адміністративних органів суверенної держави з розгляду і розв'язання справ відповідно до власної компетенції.

Я

Ядерна зброя – один з видів зброї масового знищення невибухового типу, що базується на вражаючій дії радіоактивного випромінювання і має велику руйнівну силу.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

Законодавчі акти України:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141 (із змін).
2. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. Ст. 146.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260 (із змін. та допов.)
4. Про правонаступництво України: Закон України від 12.09.199 р. № 1543-XII // Відомості Верховної Ради. 1991. № 46. Ст. 612
5. Про дію міжнародних договорів на території України: Закон України від 10.12.91 р. № 1963-XII // Відомості Верховної Ради. 1992 №10. Ст. 137.
6. Про міжнародне приватне право: України: Закон України від 23.06.2005р. № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32, Ст. 422.
7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004р. № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.
8. Про міжнародний комерційний арбітраж Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України. 1994, № 25, ст.198
9. Про правонаступництво України Закон України від 12 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 46. Ст. 617.
10. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 2. Ст. 5.
11. Про дипломатичну службу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. 2002. №5. Ст. 29.

Навчальна література:

12. Антонович М. М. Міжнародне право: Навчальний посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Юрінком Інтер. 2021. 384 с.
13. Аракелян М.Р. Право Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. для практ. занять та самостійної роботи / М. Р. Аракелян, Ю.Ю. Акіменко та ін.; за ред. Х.Н. Безруза; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2024. – 173 с.
14. Білоусов Є. М., Жуков І. М., Комаров В. В., Яковюк І. В. та ін. Міжнародне приватне право: підруч. / за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків: Право, 2021. 408 с.
15. Білоцький С. Д., Буроменський М. В., Буткевич О.В., Гнатовський М.М. Міжнародне публічне право: підручник. У 2 т. / за ред. В. В. Мицика. Т. 2. Основні галузі. 2-ге вид., змінене. Харків: Право, 2020. 624 с.
16. Войціховський А. В. Міжнародне право: підручник / А.В. Войціховський; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
17. Довгерт А. Міжнародне приватне право: зміна концепції. Київ :Алерта, 2024. 256 с.
18. Міжнародне гуманітарне право: посібник для працівників Держ. кримінал.-викон. служби України / Т. Короткий, А. Галай, М. Єлігулашвілі, І. Заворотько, М. Пашковський, В. Пузирний, Н. Хендель; за заг. ред. віцепрезидента УАМП Т. Короткого ; Пенітенціарна академія України; УГСПЛ. – Київ; Одеса: Фенікс, 2023. 236 с. URL: <https://elib.chdtu.edu.ua/e-books/5389>
19. Міжнародне приватне право: навч. посібник / кол. авт.: д.ю.н., доц. К.Р. Резворович; к.ю.н., доц. М. П. Юніна; к.ю.н. М. М. Фролов та ін.; за заг. ред. д.ю.н., доц. К.Р. Резворович. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 92 с.

20. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т.Л. Сироїд, Л.О. Фоміна ; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2024. 502 с.
21. Міжнародне публічне право: підручник у 2 т. / В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатовський та ін.; за ред. В. В. Мицика. 2-ге вид., змін. Харків: Право, 2020.
22. Міжнародне публічне право: основи теорії: навч.-метод. посіб. / Х.Н. Бехруз, С.С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса: Юридика, 2023. 252 с.
23. Міжнародне право (у схемах і таблицях): навч. посібник. Електр. навч. вид. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2023. 138 с.
24. Основи права Європейського Союзу: підручник / [Л.І. Адашис, Т.М. Анакіна, С.В. Вихрист та ін.]; за заг. ред. Т.Л. Сироїд; Харків. Нац. ун-т імені В.Н. Каразіна. Вид. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2020. 590 с.
25. Ковалів М.В., Тимчишин Т.М., Ніканорова О.В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.
26. Перова Л. В. Міжнародне право [Електронний ресурс]: опорний конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня спец. 081 Право. Одеса: ОІ МАУП, 2022. 289 с.
27. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р.А. Петрова; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». Вид. 11-те, змін. і допов. Харків : Право, 2024. 488 с.
28. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародне право прав людини: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 564 с.
29. Теорія міжнародного права: навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О.В. Бігняка. Херсон: Видавництво «Гельветика», 2020. 224с.
30. Яремчук В. Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2024. 340с.

Допоміжні:

31. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048
33. Віденська конвенція про охорону озонного шару від 22 березня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_088#Text
34. Віденська Конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21 березня 1986 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_a04
35. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
36. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру від 14 березня 1975 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_254#top
37. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text
38. Ганич О.А. Імплементція екологічного права ЄС до законодавства України з урахуванням цілей сталого розвитку / О.А. Ганич, Г.Б. Мирошніченко // Наукові праці ДонНТУ. №1 (33). 2026. С. 76-83. DOI: [https://doi.org/10.31474/1680-0044-2026-1\(33\)-76-83](https://doi.org/10.31474/1680-0044-2026-1(33)-76-83)
39. Ганич О.А. Міжнародне гуманітарне право як механізм захисту прав і свобод людини в Україні під час збройного конфлікту / Науковий вісник Ужгородського

Національного Університету, 2026. Серія ПРАВО. Випуск 94: частина 4. С. 94-100. URL: <https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/3520>

40. Ганич О.А. Правова регламентація протидії гібридній війні як засіб забезпечення національної безпеки // Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення: Тези доповідей за матеріал. II Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 30 квітня 2025 року) / відп. ред. В.В. Анішук, С.Г. Зицик Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2025. С. 82-86. URL <https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/2570>

41. Ганич О.А., Чередько Д.Д. Міжнародний досвід реформування заходів антикорупційної політики // Публічне управління: проведення реформи в Україні. Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої тижню права, 10 грудня 2025. Збірник тез доповідей. – Дрогобич: ДВНЗ «ДонНТУ», 2025. С. 28-34. URL: <https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/2666>

42. Ганич О.А., Шинкарук Т.В. Реформування системи соціального забезпечення України в умовах євроінтеграційних процесів // Публічне управління: проведення реформи в Україні. Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої тижню права, 10 грудня 2025. Збірник тез доповідей. – Дрогобич: ДВНЗ «ДонНТУ», 2025. С. 34-39. URL: <https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/2668>

43. Договір про Європейський Союз. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu92338?ed=1992_02_07

44. Договір про заснування Європейської Спільноти URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MU57013?ed=1957_03_25&an=69

45. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text

46. Європейська угода про міжнародні перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами (ВОПНВ) від 26 травня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_169#Text

47. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом (ETS № 90) від 27 січня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_331#Text

48. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Офіц. вісн. України. 2008. № 93. Ст. 3103

49. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: http://reforms.in.ua/Content/Download/tasks-performance-status/AA_impl_report_02_2015_GOEI.pdf

50. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text

51. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16 грудня 1970 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text

52. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

53. Конвенція про статус апатридів від 28 вересня 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text

54. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text

55. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 листопада 1968 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

56. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

57. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

58. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text

59. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text

60. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: прийнятий резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043

61. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

62. Новосад І. В. Міжнародне приватне право: історична ретроспективна та сучасність. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 7. С. 135-137.

63. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text

64. Статут Організацій Об'єднаних Націй 1945 року. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

65. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору від 9 липня 1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text

66. Conference on Security and Co-operation in Europe. Final Act, 1975. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/5/c/39501.pdf>

67. Convention on long-range transboundary air pollution, 1979. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1979/11/19791113%204-16%20PM/Ch_XXVII_01p.pdf

68. Hanych Olha. Clusters as a Mechanism for Solving Socio-Economic Problems of Post-Conflict Ukraine / Oleh Predmestnikov, Viktor Vasylenko, Nataliia Fastovets, Olena Kurepina // Cuestiones Políticas. 2023. – Vol. 41, № 77. P. 270-284. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c4bacc5b-e17e-4115-ae8b-40622dc42f9e/content>

69. Serhii Myroslavskyi, Bogdan Derevyanko, Liudmyla Nikolenko, Liudmyla Rudenko, Olha Hanych. (2025). Legal possibilities of simplifying the procedure of concluding contracts for the international sale of goods and further unification of their content. International Trade Law and Regulation. 2025. Issue 1. P. 47–62. URL: <https://surl.li/rhmlmh>

70. Statute of the International Court of Justice. URL: <https://www.icj-cij.org/en/Statute>

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Електронний освітній портал Луцького НТУ URL: <http://mdl.lntu.edu.ua/>

3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

4. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://kmu.gov.ua>

5. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>

6. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/echr/>

7. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. URL:

<http://www.interpol.int/>

8. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу. URL:

<http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>

9. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі. URL:

<http://www.osce.org/>

10. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://www.un.org/en/>

11. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу. URL:

<http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>

12. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal>

13. Радник. Український юридичний портал. URL: <http://adnuk.info>

14. Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України. URL:

https://minjust.gov.ua/m/str_9329

Міжнародне право і право Європейського Союзу [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освітньої програми «Право» галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право денної та заочн. форм навчання / уклад. О.А. ГАНИЧ. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 55 с.

Комп'ютерний набір
Редактор

О.А. ГАНИЧ
О.А. ГАНИЧ

Підп. до друку «__»_____2026 р. Формат 60х84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 3,04.
Тираж __ прим.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ВП ЛНТУ